

Зэгухьэныгъэм и тхьэмадэр **M6**X**6**X

2-нэ нап.

Бгырыс щІалэр урысейнсо зэпеуэм шытокІуэ 2-нэ нап.

Адыгэ хэхэсхэм ждедихт к Ершов Виталий

3-нэ нап.

Пушкиным и лъэхъэнэ

4-нэ нап.

ЧЕЛОВЕК. ПИСАТЕЛЬ.

ученый.

ІутІыж Борис и гуащІэ мыкІуэщІыр

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек Анэм и махуэм и пэ къихуэу ехъуэхъуащ Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщ унагъуэхэм икІи «Анэм и щІыхь» медалыр яритащ анэ быныфІэ 18-м.

УЗЫФЭ зэрыціалэм пэщіэтыным къигъэув мардэхэм тетын зэрыхуейм къыхэкІыу Іуэхур видеозэпыщІэныгъэ щІыкІэм тету ирагъэкІуэкІащ - республикэм и муниципальнэ зэгухьэныгъэхэм я администрацэхэм ирагъэблэгъат бынунагъуэшхуэхэм щыщхэр. ВКС-м мардэм тету зэlущlэм хэтащ КъБР-м и Парламентым и Унафэщ1 Егоровэ Татьянэ, КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ Мусуков Алий, КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ хэтхэр, муниципалитетхэм я администрацэхэм я Іэтащхьэхэр.

КъБР-м и Іэташхьэ КІуэкІуэ Казбек Анэм и махуэм и щІыхькіз гуапэу захуигъэзащ республикэм щыпсэу ціыхубзхэм. «Анэ пса-лъэрщ дэтхэнэ зы ціыхуми япэу жиІэр икІи и гъащІэм щынэхъыщхьэ дыдэу щытыр. Аращ псоми я къежьапіэр, унагъуэм и щіэ-гъэкъуэныр, и быдапіэр, гуапагъэ, гулъытэ, гумащІагъэ мыкіуэщІыж къызыпкърыкІыр. Анэ лъагъуныгъэм дэ нэхъ лъэщ дещІ, гъащІэм дызыщы уэ лъэпощхьэпохэр къызэднэкІынымкІэ, ехъулІэныгъэхэр зыІэрыдгъэхьэнымкІэ щІэгъэкъуэн къытхуохъу. Мы махуэшхуэм дэ фІыщіэ мыухыж яхудощі анэ быныфІэхэм. Унагъуэшхуэхэм, унагъуэ зэкъуэтхэм псом хуэмыдэу щызыхыбощІэ адэ-анэм я лъагъуныгъэр, гуапэу, гумащІзу зэхущытыным, зэныбжьэгъуным, зызэщІэгъэкъуэным, лэжьыгъэр фІыуэ ялъагъуу щІэблэр къэгъэтэджыным я хабзэхэр щызэІэпах», - жи-Іаш Кіуэкіуэ Казбек.

Ди республикэм исщ бынунасабий мин 40,5-м щІигъу щапІ. Нобэ дэ догъэлъап занэ быныф з 18, сабиитху, нэхъыбэ зыпІхэр. Абы- дэхэм зэращыщыр. «А къалэнхэр хэм ящыщу нэхъ къыхэгъэщыпхъэу къызолъытэ Прохладнэ щІына- гъэбыдащ Урысейм и Конституцэ лъэм хыхьэ Прогресс къуажэм щыщ, бынипщІ зиІэ Масловэ Екатеринэ Григорий и пхъур. Бынунагъуэшхуэ уиІэныр насыпышхуэщ,

быныфІзхэр егъэлъапіэ

ауэ абы къыдэкІуэу ар къалэн гугъущ икІи жэуаплыныгъэшхуэ зыпылъщ. Абы папщІи щхьэщэ фхудощі. Пщіэшхуэ фхуэфащэщ дэтхэнэми, адрей унагъуэхэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщ цІыхубз псоми я дежкіэ щапхъэ дахэу фыщытщи», - жиlащ lэтащхьэм.

КІуэкІуэ Казбек къыщыпсалъэм къыхигъэщащ унагъуэхэр, псом япэрауэ, сабий куэд щапІхэр, дэ-Іыгъыныр, зыхуей-зыхуэфІхэмкІэ KPPISSLESUIPHPID IIIJSĘ IOD CPAGEA захуэ тегъэувэныр къэрал политикэм и унэтІыныгъэ нэхъыщхьэ дыиджы нэхъри убзыхуауэ щыщІэкъагъэшІэрэшІэжам. Ахэр гъэзэщіа мэхъу ціыхухэм социальнэ дэ-Іэпыкъуныгъэ етыным хуэгъэпса проектхэмрэ програмлъэпкъ

мэхэмкіэ. Абы и лъэныкъуэкіэ яча лъэбакъуэфІхэм ящыщщ ди Президент Путин Владимир Владимир и къуэм къыхилъхьэу Къэрал Думэм диІыгъа жэрдэмыр - цІыхур псэун папщіэ нэхъ мащіэ дыдэу зыхуей ахъшэмрэ лэжьапщіэ нэхъмащіэмрэ 2022 гъэм инфляцэм ебэкІыу - проценти 8,6-кІэ - индексацэ щІыныр. Абы къикІыращи, ціыхур псэун папшіэ нэхъ машіэ дыдэу зыхуей ахъшэмрэ лэжьанэхъ машТэмрэ зыхуэлизым елъыта социальнэ ахъшэхэм хэхъуэнущ. Абыхэм ящыщщ унагъуэхэмрэ сабийхэмрэ ират пособие лІэужьыгъуэ зыбжанэ. Унагъуэхэм социальнэ и лъэныкъуэкІэ защІэгъэкъуэным хуэгъэпсауэ мы зэманым Къэбэрдей-Балъкъэрым щыіэщ Іэмал пщыкіутху хуэдиз. ДяпэкІи нэхъыбэ тщІынущ а унэ-

тІыныгъэм щызэфІэдгъэкІхэр, тхузэфІэкІ къэдгъэнэнукъым унагъуэхэм зэпымыууэ защіэдгъэкъуэным-кіэ. Шэч хэмылъу, дэ адэкіи къыпытщэнущ унагъуэхэм зэрызащІэдгъакъуэ Іэмалхэм ящыщу щІэблэм щІэныгъэфІ ягъуэтыным ехьэлІа лэжьыгъэхэм. Школыщіэхэр, сабий садыщіэхэмрэ яс-лъэщіэхэмрэ духуэнущ, щыіэхэр зэlузэпэщ тщІынущ, щІэблэм заужьын папщІэ зыхуей щытыкІэхэр къахузэдгъэпэщынущ. Ныбжьыщіэхэм я зэчийр къызыкъуахынымкіэ, гъащіэм лъэ быдэкіэ хэувэнымкіэ дадэіэпыкъунущ. А псоми мыхьэнэшхуэ яІэщ республикэмрэ къэралымрэ я къэкlуэнумкіэ», - жиіащ щіыналъэм и іэтащхьэм.

Бзылъхугъэхэм хуагъэфэща «Анэм и щІыхь» медалхэр езыхэр зыщыщ щІыпІэхэм я администрацэхэм щратыжащ. Гъэсэныгъэ дахэ яхэлъу сабиитху е нэхъыбэ дахэ яхэлъу сабиитху е нэхъыбэ зэрапіам папщіэ къэрал дамыгъэ лъапіэр иратащ Акбулатовэ Мариям (сабии 6), Арутюнян Светланэ (сабии 5), Гъазэ Джульеттэ (сабии 5), Дадэ Жанетэ (сабии 5), Емкъуж Еленэ (сабии 5), Къэзанш Марианнэ (сабии 5), Джыназ Мадинэ (сабии 7), Кіуэкіуэ Иринэ (сабии 5), Ломовцевэ Анастасие (сабии 5), Мэремыкъуэ Ринатэ (сабии 5), Мас-Мэремыкъуэ Ринатэ (сабии 5), Масловэ Екатеринэ (сабии 10), Сокъур Іэминат (сабии 8), Соловей Иринэ (сабии 5), Темиржановэ Аурикэ (са-бии 5), ХьэвцІыкІу Іэминат (сабии 5), Шэрэlужь Аринэ (сабии 5), Щомахуэ Анжелэ (сабии 9) сымэ. «Анэм и щІыхь» медалым и положенэм ипкъ иткІэ, Масловэ Екатеринэ и унагъуэм иратынущ «Газель» автобус мыинри.

Дауэдапшэр шызэхуишІыжым КІуэкІуэ Казбек цІыхубзхэм иджыри зэ ехъуэхъуащ Анэм и махуэмкіэ, узыншагъэ быдэ яіэну, я унаэр зэјузэпэщу псэуну гуапэр къыхигъэщу. «Фи бынхэм ехъуліэныгъэхэр ягэу, насыпыфтэу псэуну, ди къэралым и цІыху щыпкъэ хъуну си гуапэщ», - жиlащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэм.

> КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-ІуэхущІапІэ.

Ухуэныгъэхэр зэрекІуэкІым зэрык Іэлъыплъын Іэмал

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдин лэжьыгъэ ІуэхукІэ щыІущіам тепсэлъыхьащ «Щэнхабзэ» лъэпкъ проектым хыхьэ ухуэныгъэхэр здынагъэ-

ЗЭІУЩІЭМ къриубыдау къапщытащ ухуаныгъэхэр зэрекіуэкіым узэрыкіэлъыплъыф онлайн-Іэмалыр зэрызэтеухуа щІыкІэри. Абы Іэмал къет лэжьапІэм ущІэсу республикэм и ухуэныгъэ нэхъыщхьэхэм щызэфіагъэкіхэм укіэлъыплыну. Зэпсэлъыліа нэужь республикэм и Іэтащхьэм министрым ныкъусаныгъэ зыбжанэм гу лъригъэтащ икІи ахэр ягъэзэкІуэжыну къалэн ящищІащ.

КІуэкІуэ Казбек къыхигъэщащ лъэпкъ проектхэм къыщыгъэлъэгъуахэр гъэзэщІэныр жэуаплыныгъэшхуэ зыпылъ къалэну зэрышытыр икІи абыхэм зэпымыууэ үй нэІэ ятебгъэтын зэрыхуейр. Аращ езыхэр ухуэныгъэхэм кіуэурэ іуэхур зытетыр зрагъэщіэным къыдэкІуэу видеокІэлъыплъыныгъэ Іэмалри къыщІагъэщхьэпэр

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ.

Кіуэкіуэ Казбек щэкіуэгъуэм и 27-м зыхригъэлъхьащ коронавирус узыфэ зэрыціалэм пэщіэтыф мастэм и ещанэ хэјугъуэри. Абы теухуа хъыбар республикэм и Іэтащхьэм кърилъхьащ социальнэ сетым щиіэ напэкіуэціым.

«НОБЭ зыхезгъэІуащ корона-

тэм и ещанэ хэлъхьэгъуэр. НэхъапэІуэкІэ зыхезгъэлъхьахэм яужькіэ зэмани дэкіащ, узыфэр къозымыгъэуалІэ пкъыгъуэхэм, антитела жыхуаІэхэм, хуэдэу сиІэри хэпщІыкІыу нэхъ мащІэ хъуащ. Къыхэсхар «Спутник V» лІэужьыгъуэрщ. Узыфэр зэуалІэхэм я бжыгъэм хэмыэпидемиологие иджыри уегъэгузавэ икІи коронавиус узыфэм ущызыхъулъэкІыу щхьэщызыхыфын Іэмал закъуэу щытыр иджырей

Узыфэ зэрыцІалэм земыгъэубгъун папщІэ

къыхузоджэ фи Іуэху нэхъ щывирус узыфэм пэщІэтыф масмастэ щыхалъхьэ пункт 80-м щІигъу. Фи щхьэри фи Іыхьлыжук мыныжемусхфыесе иесх

ЩІыналъэм и эпидемиологие щытыкІэм и гугъу щищІым КІуэкІуэ Казбек къыхигъэщащ: «Дэ долъагъу узыр зэуалІэхэ- цинэр зыхегъэлъхьэн хуейщ, ми, сымаджэщхэм щІэхуэхэми хъуэу тіэкіу нэхъ мащіэ хъууэ я бжыгъэр тіэкіу нэхъ мащіэ хуежьами, республикэм щы із зэрыхъур. Сабийхэм я зыгъэпщытыкіэм сэхугъуэм зэрыпытщам, ціыхухэр мылажьэу тхьэмахуитІкІэ зэрыдэдгъэсам и фІыгъэу къымэн, ар зэуэлІами къемыхьэ- долъытэ ар. Госпиталхэм нобэм ирихьэлізу ціыху 1141-м щоіззэ, тхьэмахуитІкІэ узэІэбэкІыжмэ, кІуэ мастэрщ». - етх республикэм и сымаджэщхэм щ элъхэм я щыпсэухэр. Унафэщіым. КъБР-м и Іэтащ- бжыгъэр 1445-рэ хъууэ щытащ. хьэ Кіуэкіуэ Казбек республи- Аращи, сымаджэщхэм я лэкэм шыпсэухэм захуигъэзащ жьыгъэр тіэкіу нэхъ тынш хъууэ вакцинэр зыхрагъэlуну: «Фы- хуежьащ»,

Вакцинэр зыхегъэлъхьэным хуэхъу зэманым мастэр зыхев- щытепсэлъыхыым КІуэкІуэ Казгъэлъхьэну. Фигу къэзгъэкІы- бек жиІащ мастэр зыхезыжынши республикэм щолажьэ гъэгухэм я бжыгъэр республикэм нэхъыбэ зэрыщыхъуар. Нобэм ирихьэліэу япэ хэіугъуэр цыху 246.668-м, тури 162.504-м зэрызыхрагъэлъхьар. А псом къадэкІуэу, Іэтащхьэм къыхигъэщащ мастэр зыхамыІуахэм а узыфэр зэрегуауэр. «Вакди щхьэри ди Іыхьлыхэри, псом хуэмыдэу нэхъыжьхэр, узыфэм щытхъумэн папщІэ. Вакцинэм Іэмал къет ціыху гъащіэхэр хъумэнымкіэ. Дэ псори ткіийуэ дыпэувын хуейщ узыфэ зэрыціалэм - мастэ зыхедгъэјупхъэщ», - къыхуриджащ Кіуэ-Казбек республикэм

> КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-ІуэхущІапІэ.

жыджэру хэтащ. Абыхэм къалэн къызэрымык lyэ дэтхэнэми зэ етыгъуэу хуагуэшащ. Ди къчэш республикэхэм куэд я пщэ къыщыдэхуащ зэпеуэм. Псалъэм къыдэкІуэу жыпІэмэ, езыхэм я къэухьымрэ зэф Тэк Тымрэ здынэсыр къахутэнымк Тэ, гупым сабиипл Те нэхъыбэ исын хуейщ, ахъшэр къыхэпх Урысейпсо зэпеуэм хэтынущ хэту зэрыгупсысэфымрэ зэрылэжьэфымрэ ягъэунэхунымкіэ, псынщіэу зызыхъуэж мы дунейм лъэщІыхьэ Іуэху утыку кърахьэнымкІэ зэпеуэ гъэщІэгъуэн куэдым хэтащ икІи нэхъ лъэрызехьэу къыхахахэр къэралпсо Іыхьэм

кІуэнущ.

«Твой ход» зэпеуэр школакіуэхэр зэса предмет хъуа унагъуэхэм ядэіэпыкъуныр. зэмылі эужьыг рухэмкі ээнык рузк рум хуэдэкъым, атІэ сабийхэм балигъ зэхэтыкІэм къащыхуэсэбэпын куэд къыщащІэщ, щІэныгъэм нэмыщі, гъащіэм зэрыхуэіущымрэ іуэху къызэрызэрагъэпэщыфымрэ щагъэлъагъуэщ.

Дэтхэнэми сом минищэм щ игъу ират

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. 2021 гъэм и блэкla мазипщІым КъШР-м щыщ, сабииплІ е нэхъыбэ зиІэ унагъуэ 400-м къэралыр ахъшэкіэ ядэіэпыкъуащ, республикэм и мылъ-

АПХУЭДЭ ахъшэр къуатын папщІэ унагъуэм щыхъур сабийр илъэсищ ирикъуа нэужьщ.

Къэрэшей-Шэрджэс Республикэм и Іэтащхьэ Темрезов Рашид и унафэкІэ щІыналъэм щат анэм и ахъшэр республикэ бюджетым къыхокІ. «Демография» лъэпкъ проектым хагъэхьауэ щІыналъэм щагъэзащІэ Іуэхущ сабий къызэры-

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

ДРАМАТУРГИЯ И ТЕАТР

КъБР-м и Парламентым

БОРИСА УТИЖЕВА

Я къалэнхэм трагъэгишхиэй

КъБР-м и Парламентым Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и комитетым, Парламентым и ЩІалэгъуалэ палатэм къызэрагъэ-пэщри, щэкіуэгъуэм и 15 - 17-хэм ди республикэм Іуэхугъуэ зэхуэмыдэхэм ятеухуауэ щыта, депутат ныбжьыщІэхэр зыхэта зэlущіэхэр щекіуэкіащ.

АБЫ хэтащ депутатхэр, министрхэр, жылагъуэ лэжьакіуэхэр, щіалэгъуалэ зэгухьэныгъэхэм я ліыкіуэхэр, волонтёрхэр. Зэіущіэхэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэр къызэрыунэхурэ илъэси 100 зэрырикъум теухуауэ щытащ. Іуэху зэмылІэужьыгъуэу 10-м траухуауэ екІуэкІа зэІущізм къыхашащ республикэм и депутат ныбжьыщізу 200-м нэблагъэ. Абыхэм я экономикэм, политикэм, спортым, егъэджэныгъэм. къышаІэта ЗэІушІэхэм депутат ныбжьыщІэхэр зэрыхэлэжьыхьыфыну щіыкіэр, хэлъэт зиіэ щіалэгъуалэм къызэрагъэпэщ хьэрычэт Іуэху цыкухэмрэ проектхэмрэ, щіэблэр спортым дегъэхьэхыным теухуауэ яхузэфІэкІынур, нэгъуэщІхэри.

ЗэІущІэм хэтахэм къыхагъэщащ 2020 гъэм и дыгъэгъазэм къащта «Урысей Федерацэм и щалэгъуалэ политикэр» федеральнэ законым тету, щалэгъуалэ политикэр къызэгъэпэщынымкІэ къэралым къалэнхэмрэ мурадхэмрэ зэрызыхуигъэувыжар. КъБР-м и Парламентым игъэхьэзыращ «Къэбэрдей-Балъкъэрым и шалэгъуалэ политикэм» теухуа проект. Зэlущlэхэм щызэпкъраха lуэхугъуэхэр къыщызэщ акъуэжащ КъБР-м и Парламентым.

ЗэІущІэр къыщызэІуихым, КъБР-м и Парламентым Егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и комитетым и унафэщІ Емуз Нинэ къытеувы аш зытепсэльыхынухэм. Итанэ Нинэ псалъэ иритащ КъБР-м и Парламентым и УнафэщІ Егоровэ Татьянэ.

- Махуищым и кіуэцікіэ республикэм шекіуэкіаш зэіушіэхэр, брифингхэр, лекцэхэр. Абыхэм жыджэру хэтащ зи ныбжьыр илъэс 35-рэ нэхърэ мынэхъыбэ депутат 200-м нэс. Къуажэ, къалэ щхьэхуэхэм депутату щыхаха ныбжьыщІэхэм Іэмал фијэщ фи нэіэ щіэт щіыпіэхэм я зэвгъэщІэну. Депутатхэр тепсэлъыхьащ интернат зэрылажьэр. хьэрычэт Іуэху мыинымрэ ику итымрэ, щэнхабзэм, спортым, медицинэм, егъэджэныгъэм ятеухуауэ щІапхъэхэм. Дызыхуейр республикэм и щІыналъэ зэхуэмыдэхэм щыпсэу цІыхухэм ягъуэт ІуэхутныбжьыщІэхэм куэдкІэ дыфщогугъ, жиІащ Егоровэм.

Урысей Федерацэм и Къэрал Думэм и депутат Геккиев Заур депутат ныбжьыщІэхэм ехъуэхъуащ цІыхубэм я дзыхь къызэрырагъэзам папщіэ.

Узыщыпсэу къуажэм, районым и ціыхухэм уалъытэныр пщіэ лейщ. Нобэ къуажэм къыщыщІэвдзэнщ, пщэдей республикэм и Парламентым сэбэп фыщыхъунщ. Мыбы щІэс дэтхэнэ депутатми апхуэдэущ лэжьэн къызэрыщІидзар, захуигъэзащ абы щалэгъуалэм.- Цыхухэм къывагъэза дзыхьыр вгъэпэж, ахэр фымыгъэщІэхъу, пщІэрэ щхьэрэ фиІэу, гуапагъэ фхэлъу фылажьэ, сыт щыгъуи захуагъэм и телъхьэу фыщыт.

Зэіущіэм видеозэпыщіэныгъэкіэ кърагъэблэгъащ КъБР-м и сенатору УФ-м щы!э **Ульбашев Мухьэрбий**. Ар тепсэгупсысэхэмрэ Іуэху еплъыкіэхэмрэ абдеж лъыхьащ иджыблагъэ КъБР-м и Іэтащкъыщагъэлъэгъуащ, жылагъуэ Іуэхум, хьэ КІуэкІуэ Казбек сенаторхэм зэраІушІам. Абыхэм яшышу къыхигъэщаш нэгъуэщІхэми ятеухуауэ. класс щхьэхуэхэр зи нэіэ щіэт егъэджа-Іуэхугъуэхэм кіуэхэм я улахуэм хэгъэхъуэныр, курыт ящыщщ республикэм и къуажэхэмрэ еджапІэхэм щеджэхэр ерыскъыкІэ къыкъалэхэмрэ я псэукіэр егъэфіэкіуэным зэгъэпэщыным кіэлъыплъыныр. Абы жиlащ къэралымрэ цlыхубэмрэ зэпыщауэ щытын, зэрыщэн папщэ, депутат ныбжьыщІэхэр сэбэп хъуну зэращыгу-

> КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ Хъубий Марат жиІащ республикэм и щалэгъуалэр зыхэта зэјущіэхэр арэзы укъащіу, Іуэху щхьэпэ куэд къызэщ аубыд э зэрек уэк ар, депутат ныбжышІэхэм я лэжьыгъэр тэмэму зэтраублэнымкІэ зэрысэбэпыр.

> Фи гуащІэ фыщымысхьу фылажьэ, сыту жыпіэмэ жэуап фохь. Ціыху къызэрыгуэкіхэм я лъэіухэр, я іуэху еплъыкіэхэр къэфлъытэ, я гум фыдыхьэ. Фэри дэри ди гуащІэр зытеухуауэ щытыпхъэр республикэм и ціыхухэм я гъащіэр егъэфіэкіуэнырщ, - яритащ абы чэнджэщ Іэнатіэ

> гугъум пэрыувагъащІэхэм. Прохладнэ къалэм щІыпІэ самоуправленэмкіэ и советым и унафэщіым и къуэдзэ, къалэ Советым и депутат Волковэ Викторие тепсэлъыхьащ я къалэм и депутатхэм я лэжьэкІэм. Къыхигъэщащ Прохладнэр куэдкІэ щапхъэ зэрыхъур.

Тэрч щІыналъэм хыхьэ Ново-Хьэмидей къуажэм дэт курыт школым и унафэщі, къуажэм щіыпіэ самоуправленэмкіэ и Советым и депутат Къуэжей Іэдэм тепсэлъыхьащ Іэнатіэ зыпэрытым и лэжьэкІэр къызэрызэгъэпэщам, гулъытэ хэха зыхуащІхэм. Къыхипсэукіэр зэвгъэлъагъуну, зыхуэныкъуэхэр гъэщащ я школым къегъэщіыліауэ

Налшык къалэм шІыпІэ самоуправленэмкІэ и Советым и депутат Сурковэ Екатеринэ тепсэлъыхыжащ депутат ныбжыьщІэхэр хэту ирагъэкІуэкІа Іуэхугъуэхэм зыхуаша гупсысэхэм. Абы зэрихьэбзэмкІэ зыщыпсэў щІыпІэр тынш гъэпщащ ди республикэмрэ нэгъуэщІ яхуэтщІынырщ. Абы теухуауэ депутат республикэхэмрэ щыІэ депутатхэм я Іуэху

ГУГЪУЭТ Заремэ.

«Адыгэ псалъэр» къезыгъэхьхэм папщІэ

Пщіэ зыхуэтщі щіэджыкіакіуэхэ! газетхэмрэ журналхэмрэ Іэ тедзэныр.

НЭХЪ фыдэзыхьэх, фІыуэ флъагъу къыдэкІыгъуэхэм Іэ щытевдзэ хъунущ пощт зэпыщІэныгъэхэмкІэ къудамэхэм,

почтамтхэм e podpiska.pochta.ru. сай-Іэ зытевдза газетхэр, журналхэр и чэзум фи унэхэм ныфхуахьыну е пощт къудамэхэм (фэ фыщыхуейм деж)

къыщыватыжыну къалэн зыщещІыж нумэ - сом 660-рэщ. КъБР-м пощт зэпыщІэныгъэхэмкІэ и федеральнэ управленэм.

КъыдэкІыгъуэхэм Іэ тедзэным теухуа Щіидзауэ йокіуэкі 2022 гъэм и япэ фи упщіэхэм жэуап къратыжынущ илъэс ныкъуэм ціыхухэм яіэрыхьэну пощт зэпыщіэныгъэхэмкіэ къудамэхэм я лэжьакіуэхэм.

Іэ тедзэным феужьэрэкІыну, а Іуэхур иужь дыдэ махуэхэм нэвмыгъэсыну фыкъыхудоджэ.

«Адыгэ псалъэр» зыІэрыхьэну хуейхэм хъыбар фыдогъащІэ мази 6-м ди газетым и уасэр:

унэм ныфхуахьыну фыхуеймэ - сом 728-рэ кІэпІейкІэ 76-рэщ; фэ езым пощтым къыщыфщтэжы-

Ди индексыр П 5894

АР-м щекіуэкіа зэхьэзэхуэм ныбжыыщіэхэр күм къыхэкі анэм и ахъшэ соми 105500-рэ

Сочэ щагъэунэху.

АДЫГЕЙ. Ди къэралым и хэгъэгу псоми

щызэфіэкіащ «Твой ход» урысейпсо зэпеуэм

и щіынальэ Іыхьэр. Абы и финалым кіуащ

Адыгейм щыщ ныбжьыщІитху. Иджы хэгъэгу

76-м икіа щіалэгъуалэ гупым я зэфіэкіыр

ДифІ догъэлъапІэ Щэнхабзэ

Жылагъуэм пщІэ лъагэ щызиІэ Дадэ Суфэдин

Къэрал, жылагъуэ лэжьа-кlуэшхуэ, КъБР-м и Жылагъуэ палатэм хэт, ди республикэм щыпсэу лъэпкъхэм я зыужьыныгъэмрэ ефіэкіуэныгъэмрэ зи къару хэзылъхьэу гу хьэлэлрэ псэ къабзэкіэ бэм яхуэлажьэхэм ящыщщ педагогикэ щіэныгъэхэм я кандидат, СССР-м цІыхухэм щІэныгъэ егъэгъуэтыным и ІэнатІэм и отличник, КъБР-м щІыхь зиіэ и егъэджакіуэ Дадэ Суфэдин (Исмел) Іэбузед и къуэр. ЗэфІигъэкі Іуэху щхьэпэхэмкіэ щіыналъэм щыціэрыіуэ хэкупсэ нэсым мы махуэхэм егъэлъапІэ и илъэс 70 юбилейр.

ДАДЭ Суфэдин Тэрч щІыналъэм хыхьэ Болэтей къуажэм 1951 гъэм и щэкІуэгъуэ мазэм къыщалъхуащ. щыІэм я унафэщІхэм егъэджэны-Жылэм дэт курыт школыр ехъу- гъэмкіэ я къуэдзэу. 1977 гъэм къыліэныгъэкіэ къэзыуха щіалэщіэм щыщіэдзауэ илъэси 10-кіэ Дадэ еджэным щыпищащ КъБКъУ-м и Суфэдин щытащ ХьэпцІей цІыкІу тхыдэ-филологие урысыбзэмрэ литературэмкіэ, ады- фэщіу. Къыкіэлъыкіуэ илъэси 7-м гэбзэмрэ литературэмкІэ и къуда- ар и пашэу щытащ ХьэпцІей жылэм мэм. Гумрэ псэмрэ зыхуе эу, зы- щылажьэ курыт школым. щіэхъуэпсу къыхиха егъэджакіуэ пылъу зэфІихащ.

гэбзэ ящіэу езгъэсат.

рэ зыпэрыт ІэнатІэм хуиІэ жэуап- жылагъуэм лыныгъэмрэ гу лъамытэу къэна- щІэблэр хэкупсэу гъэсэнымкІэ. А къым школым и унафэщІхэм, егъэ- лъэхъэнэр игу къыщигъэкІыжкІэ, джэныгъэмкіэ щіыналъэ Іуэхущіа- дадэм фіыщіэ яхуещі сыт щыгъуи піэм и пашэхэм. Абы и Іуэху зехьэкіэ щіэгъэкъуэну, чэнджэщэгъу Іущу лізу. дахэр зэман кіэщіым къриубы- иіа и ныбжьэгъуфіхэр, унэтіакіуэ- Да дэу хэlущlыlу щыхъуати, унафэ хэр. ящіащ жэрдэмыщіэхэр зи куэд фІэкІхэр щІыпІэм и гъэсэныгъэ- зызыхуигъазэ, зэчэнджэщ, зи пса- къэгъухэм уи къарум къызэрихькІэ егъэджэныгъэ Ізнатіэр егъэфіэ- лъэм пщіэ хуищі ныбжьэгъу нэкІуэным къыщагъэсэбэпыну. Ар хъыжь. Апхуэдэ ныбжьэгъуфІу, ныр абы и дежкІэ къалэ́н пэжу, ягъэуващ япэщІыкІэ ХьэпцІей дэт гуапэу а лъэхъэнэм сиІахэм насыпу зэрыщытыр шэч лъэпкъ

факультетым къуажэм дэт курыт школым и уна-

Сыт хуэдэ ІэнатІэ пэрыувэми, ар ІэщІагъэм хуиту пэрыхьэну хунэ- лэжьыгъэ купщІафІэ щекІуэкІ Іуэмысу, щіэныгъэ нэхъыщхьэ зэ- хущіапіэ зэман кіэщіым къриубырызригъэгъуэтрэ куэд дэмыкlayэ, дэу ищІыфырт Дадэм. Куэдым Суфэдин дзэм ираджащ икІи хэ- ящІэж ар иужьрейуэ щылэжьа кум хуищІэн хуей къалэныр щІыхь ХьэпцІей курыт школым Суфэдин и жэрдэмкІэ къыщызэрагъэпэщу - Дзэ къулыкъур къесхьэлізу си щыта зэхыхьэ инхэр, іуэрыіуатэхэку къэзгъэзэжа нэужь, яужь си- этнографие махуэшхуэхэр. Къыхьащ си хъуэпсапІэр нахуапІэ щІы- далъхуа и анэбзэм, лъэпкъ Іуэрыным пыщэным. Сэ ди къуажэм дэт Туатэмрэ адыгэ хабзэмрэ зи псэм курыт школым сыуващ, адыгэб- хэлъ, хуэнэхъуеиншэ ціыху щып- зэмрэ литературэмрэ ныбжьыщіэ- къэм зэфіэкірэ къарууэ иіэр ирихэм езгъэджыну, - игу къегъэкlыж хьэлlэрт апхуэдэ зэхүэсхэр күп-Дадэм. - Сызыпэрыхьа лэжьыгъэр щафізу, къызыхуэтыншэу къызэапхуэдизу сфІэфІти, къарууи зэ- гъэпэщыным икІи егъэкІуэкІыным. мануи сиІэр есхьэлІэну сыхьэзырт. Абыхэм Суфэдин къришалІэрт Лъэпкъ куэдым къыхэкіа сабийхэр еджагъэшхуэхэр, щіэныгъэлі-къэщеджэрт а зэманым а школым. Зы хутакІуэхэр, жылэм дэс нэхъы-илъэсым къриубыдэу псоми ады- жьыфІхэр. А псори сэбэпышхуэ хъурт егъэджэныгъэм зегъэужьы-Щіалэщіэм хэлъ жыджэрагъым- нымкіэ, лъэпкъ щэнхабзэм и пщіэр къыщыІэтынымкІэ,

- ЦІыху къэс иІэщ игукІэ, и акъыл-ІэщІагъэлІ щІалэм бгъэдэлъ зэ- кІэ адрейхэм нэхърэ нэхъыбэрэ илъым. Ущалъхуа хэкум, уи лъэпшколым, иужькіэ Хьэпціей ціыкіу ящыщщ Нало Ахьмэдхъан, Хьэ- зыхэмылъ іуэхугъуэщ. Суфэдин зэ-

кІчашэ Евгений, ХьэкІчащэ Андрей, Щоджэнціыкіу Іэдэм сымэ. - жеlэ Дадэм. - Куэдым сыхуигъэсащ, чэнджэщ щхьэпэхэр къызитащ Ахьмэдхъан. Егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэ ІэнатІэм сызэрыпэрыувэу зэзгъэгъуэта ехъулІэ- щынэхъыщхьэщ икІи абы и Іыхьэ ныгъэхэр и фІыщІэщ Налом. Абы нэхъ гугъу дыдэщ. Бзэр джыным, и чэнджэщкіэ къызэзгъэпэщу ез- зэгъэщіэным, хъумэным лъэпкъым гъэкІуэкІыу щыта махуэшхуэхэр и пщІэр еІэт. Уэ пщІэ зыхуумыкуэдым ягу къинащ.

Унафэщі щыпкъэ, лэжьыгъэм и къызэгъэпэщакІуэ Іэкіуэлъакіуэ текІуэныгъэри гъэнщІат езымрэ и нэІэм щІэт егъэджакІуэ гупымрэ я гуащІэдэкІ Дадэр здэщыlа курыт школхэм ягъэлъагъуэу зэфіэкіышхуэхэр район, республикэпсо утыкухэм зэритар. Апхуэдэ лэжьыгъэфІхэм папщІэ Суфэдин къыхуагъэфэшаш «СССР-м цІыхухэм щІэныгъэ егъэгъуэтын и ІэнатІэм и отличник», «КъБР-м щІыхь зиІэ и егъэджакlуэ» цlэ лъапlэхэр, абыхэм щыхьэт техъуэ дамыгъэхэр, щІыхь, щытхъу, фІыщІэ тхылъхэр.

ин хуэзыщ а Дадэ Суфэдин 1994 гъэм хахауэ щытащ КъБР-м и Парламентым и депутату. Абы игъэпэжащ цІыхубэм къыхуащІа дзыхьыр икІи а зэманым къыщыщІэдзауэ хэхыгъуищкІэ зэкІэлъхьэужьу, 2003 гъэ пщІондэ, Парламентым и депутату щытащ. Абы лэжьыгъэшхуэ щрихьэкlащ а хабзэубзыху ІэнатІэм, егъэджэныгъэмшІэныгъэмрэ узыншагъэр

хъумэнымкІэ и комитетым хэту. Зэрихабзэти, а ІэнатІэми Суфэдин пэрытащ, и хэхакІуэхэм сэбэп зэрахуэхъуным хуабжьу еліалізу, Іуэхур фІы зэрыхъуным хуэгъэпса лэжьыгъэхэр, жэрдэмхэр утыку ирихьэу. Суфэдин хущІэкъуащ, сыт хуэдэ Іуэху ирихьэжьэми, ар нэгъэсауэ, къызыхуэтыншэу зэригъэзэщіэным, зыпэрыхьэ іэнатіэр адэкІэ егъэфІэкІуэным, абы и гъунапкъэхэм заригъэубгъуным елІа-

Дадэр и депутат илъэсхэм щытепсэлъыхьыжкіэ, гу лъумытэу къанэркъым абы и нэгум гуфІэгъуэу уи сэбэп ебгъэкІыныр, уахуэлэжьэныр абы и дежкІэ къалэн пэжу,

рыжиіэжымкіэ, депутатым лъэіукіэ зыкъыхуэзыгъэзахэм я процент 90-м ядэІэпыкъуфащ ар. Абы и жэрдэмкіэ а лъэхъэнэм Парламентым къищтащ адыгэ лъэпкъым и къэкІуэну дахэм хуэгъэпса унафэ куэд. Абыхэм ящыщщ 1994 гъэм КъБР-м Парламентым республикэм щыпсэу лъэпкъхэм я бзэм зегъэужьыным теухуауэ къищтауэ щыта унафэри.

- Лъэпкъым и дежкІэ нэхъыщхьэ дыдэу щыІэр абы и анэдэлъхубзэращ. Абы и зэхэщІыкІым и пщалъэр и бзэм зэрыхущытырщ. Бзэм пыща Іуэхухэр лъэпкъ политикэм щІыжмэ, нэгъуэщІми къыпхуищІынукъым, - жеІэ Суфэдин.

И пщэрылъ къалэнхэр зэфІэхы-Дадэ Суфэдин и апхуэдэ дэтхэнэ нымкіэ жэуаплыныгъэ лъагэ зыхэзыщІэу зи дунейр зыхь политикым, жылагъуэ лэжьакІуэм ди щІынакъызэрымыкіуэкіэ. лъэм щигъуэта пщіэ лъагэмрэ щІыхьымрэ гурыІуэгъуэщ: абыхэм я щылажьэ куэдым ноби ягу илъщ лъабжьэщ Суфэдин бгъэдэлъ апхуэдэ Іуэху зехьэкіэ екіур.

Дадэр, пщІэ къыхуащІу, 2009 гъэм ягъэуващ КъБР-м и Парламентым и УнафэщІым и чэнджэщэгъуу. А къалэныр абы ирихьэкІаш 2011 гъэ пщІондэ. КъыкІэлъыкІуэ илъэсым Суфэдин ирагъэблэгъащ КъБР-м и Жылагъуэ палатэм. Зэгухьэныгъэм хэту, абы и нэІэм щІэтащ егъэджэныгъэ, Тэрч щІыналъэм и егъэджэныгъэ щІэныгъэ, спорт Іуэхухэр респуб-Ізнатізм зиужьыным хэлъхьэныгъэ ликэм зэрыщекіуэкіыр. А іуэхухэм хуэнабдзэгубдзаплъэ дапщэщи Суфэдин абыхэмкІэ цІыхухэм ноби япыщіауэ щытщ. Акъыл шэщіа, гупсысэ нэху зиІэ хэкупсэ нэсыр иропіейтей икіи кіэльопль ди республикэм щекІуэкІ политикэ, щэнхабээ, жылагъуэ гъащІэм. КъинэмыщІауэ, Дадэр тхэнми дехьэх. Абы и очеркхэр куэдрэ къытохуэ ди «Адыгэ псалъэми», ди щІыналъэм къыщыдэкІ нэгъуэщІ газетхэми, журналхэми. Ахэр ятеухуащ езым хуэдэ хэкупсэ нэсхэм, зи зэфіэкіхэр республикэм и зыужьыныгъэм, зыузэщІыныгъэм хуэзыгъэпс цІыху гуащ аф Іэхэм.

Апхуэдэу купщіафізу, щызу и гъащІэр ирехьэкі къызыхэкіа лъэпкъым, къэзылъхуахэм яхуэфащэ, цІыхугъэшхуэ, зэхэщІыкІ куу зыбгъэдэлъ Дадэ Суфэдин Іэбузед и къуэм. Лъэпкъым хуэщхьэпэн лэжьыгъэшхуэ илъэс куэд хъуауэ къезыхьэлІэ нэхъыжьыфІым, ди газетым и ныбжьэгъу пэжым, хэкупсэ нэсым дохъуэхъу узыншэу, и пщІэмрэ щІыхьымрэ хэхъуэ зэпыту, къыщіэхъуэ щіэблэм я дахэрэ я ІэфІрэ хэмыкІыу и унагъуэм куэдрэ ящхьэщытыну, и гурылъхэр къехъулІзу дунейм тетыну.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Тхакіуэ ціэрыіуэхэу Ацкъан Руслан, Биттирово Тамарэ. Котляров Виктор. Куэшбей Жамболэт, Табаксоев Мухътар сымэ Беппаевым и докладым арэзы укъищІу къалъытащ. ЩІэуэ хаха унафэшІым нэхъыбэу гу зылъитапхъэхэмкІи чэнджэщ иратащ.

Къызэхуэсахэр зэдэарэзыуэ КъБР-м и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и тхьэмадэу хахащ филологие щІэныгъэхэм я доктор, литературэдж, критик Тхьэгъэзит Юрэ.

Тхьэгъэзитыр къыщыпзыхъумэ гъэужьыныр къалэн нэ-КъБР-м щэнхабзэмкІэ и хъыщхьэу зэрызыхуагъэувыжыр жиlащ.

> ИНЭРОКЪУЭ Данэ. Сурэтыр Елъкъан Артур

Адыгэ бзэщІэныгъэм и лъэбакъуэщІэ

Бзэуэ пщіэм хуэдиз ціыху уриуасэщ жаІэ. Къыбдалъхуа анэдэлъхубзэм фІыуэ урипсэлъэныр, гупсысэр гъэхуауэ кърипіуэтэныр адыгэм пщіэ зыхуищі Іуэхугъуэу къилъытэу игъащІэми къогъуэгурыкІуэ. Ар щыгъэтауэ, зи бзэр лантіэм, шэщіауэ псалъэм жылэ Іуэхухэр и пщэ далъхьэу, хеящізу хахыу, щыхьэту ягъзуву къекіуэкіащ. Я фізщ хъурт адыгэбзэ укъуэдиякіэ псалъэм укъимыгъэпціэну, и псалъэ тебгъуэтэжыну, и жыІэр зэщіа хъуну. Псэлъэкіэм хуащі гулъытэм къыхэк агъэнущ ар зы вэт, зыгъэлъагэ Іэмалхэр бзэм уэру щІыхэтыр, хуей хъумэ, цІыхум и гупсысэр щіэщыгъуэ ирищіыну, зэіубзу къри-Іуэтэну, нахуэу иришэщіыну хэкіыпіэ зэмыщхьхэр къриту. БзитІым е нэхъыбэм ирипсалъэ цІыхум сыт щыгъуи фІэліыкі иіру, ахэр іркіуэлъакіуру зезыхьэм лъытэныгъэ хуащ у къек у эк аш.

БЗЭ зэмыл/эужьыгъуэхэм ирипсалъэ цІыхум и дуней лъагъукІэр бгъуэщ, сыту жыпіэмэ, зымкіэ къиіуатэ гупсысэр адреймкІэ игъэбеину, игъэдэхэну, я гъунапкъэхэр зэлъыІуигъэкІуэтыну, уеблэмэ лъэ быдэкІэ игъэувыну Іэмал кърет. БзитІ е нэхъыбэ зыщІэ цІыхум и зэхэщІыкІри лъагэщ, сыту жыпіэмэ гупсысэкіэ зэмыщхьхэм къагъэщіа Іуэху еплъыкіэхэр щащіыжам ипкъ иткіэ, иужьрей илъэс къегъэјурыщіэ, щіэныгъэм и къигъэхъуапіэ куэд и Іэмыщіэ кърелъхьэ.

Дызытет дунейр цІыкІу, цІыхухэм я зэхыхьэ-зэхэкІыр кІуэ пэтми нэхъыбэ зэрыхъур къэплъытэмэ, зэхущытыкІэхэм щэнхабзэ, щІэныгъэ, экономикэ, политикэ я лъэныкъуэкІэ зэрызаубгъум уеплъмэ, бзэ нэхъыбэ щІэным и мыхьэнэми хохъуэ, дэтхэнэ зыми и куупІэм унэсыныр, дэтхэнэми фІыуэ ущыгъуэзэныр къалэнуи къоув.

ЦІыхум и щыІэныгъэм зиужьыху, бзэми зэхъуэкІыныгъэхэр егъуэт, ар псом хуэмыдэу нэрылъагъу щохъу лексикэм. Зы псалъэхэр жьы мэхъури, бээм хокіыж, нэгъуэщІхэри щІзуэ къыхохьэ, зэрамыяІэщІэхужауэ, мыхьэнэщІэ ягъуэтауэ къэзыгъэзэж псалъэхэри мащІэкъым. А псор къызыхэщри зыщІэзышэри псалъалъэхэращ. Щхьэж и мыхьэнэр и піэм иту къыбгурыіуэнымкіэ, къэпІуатэ гупсысэм езэгърабгъуу хэбгъэзэгъэнымкІэ псалъалъэхэм мыхьэнэшхуэ яІэщ. БзитІ псалъалъэ щыхъум деж, а мыхьэнэр тіуащіэ мэхъу: укъыщежьэ бзэми зыхуэпшэ бзэми щызекІуэ псалъэм я мыхьэнэхэр зэрызэпэджэжым, зэрызэтехуэм гу лъыуегъатэ, уи щІэныгъэм хагъахъуэ. ЖыпІэнурамэ, дуней лъагъукІитІым я ІункІыбзэІухыр къыпІэщГелъхьэ.

Адыгэ бээщіэныгъэр лъагапіэщіэ зэрыдэкіам, псынщі у зызыхъуэж дунейм пэ- хащ. джэжыну зэрыхущІэкъум и щыхьэтщ иужьрей илъэсхэм къыдэкla псалъалъэхэр. Я цІэ къиІуапхъэщ «Адыгэ-Урыс псалъэгъэнахуэм», «Адыгэбзэм и фразеологие псалъалъэ», «Адыгэбзэм и синонимхэм я псалъалъэм», «Адыгэ-Урыс псалъалъэм», «Урыс-Адыгэ псалъалъэм», нэгъуэщІхэми. Дэтхэнэри адыгэбщэнхабзэм и къигъэхъуапІэ хъарзынэуи къоvв.

Псалъалъэ къыдэгъэкІыныр хабзэ дахэ зыхуэхъуа, Къэбэрдей-Балъкъэрым Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым иджыри зы тыгъэфІ къытхуищІащ иджыблагъэ дунейм къытехьащ «Урыстхылъ фафіэшхуэр. Институтым и щіэныгъэлэжь гупым мы псалъалъэм трахъуакъым - и инагъкІи, и купщІэкІи, щапхъэу къыщыхьахэмкІи иджыри къыздэсым къыдэкіа бзиті псалъалъэхэм институтым. къащхьэщокі, дунейпсо бзэщіэныгъэм и мардэхэм тетщ, псалъалъэр зэхэ-

гъэувэным теухуауэ щыІэ къэхутэныгъэхэм я пщалъэхэри къыщылъытащ.

Урыс-Адыгэ псалъалъэ иным псалъэрэ псэлъафэу мин 75-м шІигъу итш. Тхылъыр зэхэзыгъэувахэм къалэн зытіощіырыпщіым бзэм щекіуэкіа зэхъуэкІыныгъэхэр Іэмал зэриІэкІэ убгъуауэ абы къыщыгъэлъэгъуащ, къыбгурыІуэнкій зыхэпщіэнкій нэхъ хьэлъэ дыдэу щыт Урысейм и тхыдэшІэм адыгэбзэм къыхэхъуамрэ хэщ амрэ псалъалъэм щызэгъэуІуащ. Псалъалъэшхуэм ущрихьэлІэнущ совет къэралыр къутэжа нэужькіэ уэру бзэм къыхыхьа псалъэхэм, цІыхугъэм епха псэлъафэхэм, щэнхабээм, гъуазджэм, макъамэм, щІэныгъэм, диным, спортым, экономикэм, политикэм, нэгъуэщІхэм епха фІэщыгъэхэм. А псалъэхэм щыщ куэдыр жьы хъуауэ, псэлъэкІэм хэкІуэдыкІыжауэ е щІыналъэхэм щызэрахьэу, диалект хуэмэбжьымэ яГэу, тхыбзэ щапхъэм емызэгъыу жаlэу лъэхъэни lyэху еплъыкlи щы ами, бзэм и тхыдэ налъэу зэрыщытыр тхылъыр зэхэзыгъэувахэм зыщагъэгъупщакъым.

Псалъалъэр къызыщежьэ урысыбзэм шелэжьым, абы нэхъ къышагъэсэбэп. нэхъыбэрэ щызэрахьэ псалъэхэмрэ псэлъафэхэмрэщ нэхъ зэрагъэуІуар. Къыхаха псалъэхэр щызэрадзэкіым, щіэныгъэліхэр хущіэкъуащ зэрыхъукіэ дэтхэнэми и адыгэбзэр гуэгъу зэрыхуащІыным, Іэмал зэриІэкІэ урысыбзэ псалъэр гуэгъуншэ зэрымыхъуным. Псалъэ куэд дыдэ иджырей адыгэбзэкІэ дунейм къытехьэ тхылъхэмрэ газетхэмрэ къра-

Мыр нобэр къыздэсым дунейм къытехьа бзитІ псалъалъэхэм ящыщу нэхъ ин дыдэщ. Абы хыхьа псалъэхэм хуэдиз къэзыхь, къызэщІэзыубыда лэжьыгъэ абазэ-адыгэбзэхэр къыщыгъэнауэ, кавказыбзэхэм яхэткъым. Ар къэплъытэмэ, Урыс-Адыгэ псалъалъэр зэхэзыгъэува щІэныгъэлэжь гупым Іуэхушхуэ зэфіазэм и зыужьыныгъэм толажьэ, лъэпкъ хащ, адыгэбзэм и зыужьыныгъэм и хэлъхьэныгъэм къищынэмыщІауи, ар зи анэдэлъхубзэ лъэпкъми Іуэхутхьэбзэшхуэ хуащіащ. Мы псалъалъэм и пщіэр, шэч хэмылъу, кІуэтэху нэхъ лъагэ хъунуш, абы лъэужьышхуи къигъэнэнущ.

Псалъалъэр яхуэщхьэпэнущ адыгэбзэр зыджхэми, ар езыгъэджхэми, абы Адыгэ псалъалъэ ин» зи фіэщыгъэ ирилажьэхэми, анэдэлъхубзэр фіыуэ зылъагъу дэтхэнэ зыми. Тхылъыр и бжыгъэкІэ мащІэ дыдэущ къызэрыдэкІар, гъэкІуэда илъэс бжыгъэр пщІэншэ ауэ ар зыІэрызыгъэхьэну хуейхэр щыщІэупщІэ хъунущ Къэбэрдей-Балъкъэрым Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и

ШУРДЫМ Динэ.

«National Geographic Travele» журналым къызэригъэпэщауэ ирагъэкіуэкіа «Урысейм и хъугъуэфІыгъуэхэр» зэхьэзэхуэм нэхъыфіу къыщалъытащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и проектиті.

«НАЛШЫК зыгъэпсэхүпІэр» рекреационнэ курортымрэ «Іуащхьэмахуэ - насыпыхьэ!» гъуэгумрэ зыхэта Іыхьэхэм къыщыхагъэщхьэхукІа жьыгъитхум ящыщ хъуащ.

«Урысейм и хъугъуэфІыгъуэр» зи ціэ къитіуа журналым и онлайн-ІэІэткІэ зэфіаха Іуэхущ, ди къэралым и турист зэф эк кэр на уэ къэщІыным хухэхауэ. Зэпеуэр къыхэзылъхьахэм мурад нэхъыщхьэу зыхуагъэувыжар Урысейм и щіыпіэ ціэрыіуэхэмрэ абы и тхыдэм ухэзыгъэгъуазэ турист щІыпІэхэмрэ цІыхухэм къегъэщІэнырт. Шэч хэлъкъым дунейр зэзыгъэлъагъухэм я лъэр здынахусыну зыхуеин щІыпІэхэр зэхьэзэхуэм къазэрыхузэlуи-

Мазипліым и кіуэцікіэ Natgeo.ru сайтым lэ щыхуэпlэт хъуну щытащ абы къышыгъэлъэгъуа унэтІыныгъи 10-м къыщыхьа турист ІуэхущІапІэхэм, зыплъыхьакІуэхэр зэрызекіуэ хъуну гъуэгухэм, лъэпкъ зэмылІэужьыгъуэхэм я шхыныгъуэхэм, махуэшхуэхэр зэрагъэлъапІэ шІыкіэхэм, нэгъуэщіхэми нэхъ уфІэгъэщІэгъуэну хэтхэм.

Зэхьэзэхуэм и Іыхьэ къэс проект 40 нэхърэ мынэхъ мащІэ къыщыгъэлъэгъуат. Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщу абы хэтащ объекту 9: ищхьэкІэ зи гугъу щытщІаитІым къадэкІуэу «Долина нарзанов» щІыуэпс объектыр, «К леднику Безенги» турист гъуэгур, «Триумфальная арка» щэнхабзэ-тхыдэ ухуэныгъэр, «Атажукинский сад» зыгъэпсэхупІэ жыг хадэр, лъэпкъ шхыныгъуэхэм я «Лягур» пщэфlапlэр, «Кийизы» ціыхубэ Іэпщіэлъапщіэ лъэщапіэр, махуэшхуэхэм я къызэгъэпэщакІуэ «Яблочный джем»-р.

ИСТЭПАН Залинэ. ▼

Зэгухьэныгъэм и тхьэмадэр хахащ

гъэ иригъэкіуэкіа зи чэ- зэхуэсахэр. пщытэжри, фэщІу щытынур хахащ.

илъэсхэм дунейм къуэдзэ Гергоков Жамбо-

зу зэхуэсышхуэм блэкіа Зэіущіэм зыкърагъэхьэ- ным пымыщіа Іуэхущіа- салъэм щэнхабзэмрэ анэилъэсхэм ящар къыща- лат КъБР-м и Іэтащхьэм и піэхэм ядэлэжьэнымкіэ и дэлъхубзэмрэ къэблагъэ Администрацэм ЩІыналъэ къудамэм и унафэщі Ге- лъэпкъ литературэхэм зепіалъэм союзым и уна- политикэмкіэ и управле- ляховэ Каринэ сымэ. нэм и унафэщІ Къуэжей Артём, КъБР-м граждан министр Къумахуэ Мухьэ-ЗЭІУЩІЭРезыгъэкіуэкіар жылагъуэ Іуэхущіапіэхэм дин зэгухьэныгъэм и мыфилологие щ І эны гъэхэм я ядэлэжьэнымрэ лъэпкъ хьэнэмрэ къалэнхэмрэ я доктор Гъут Іэдэмщ. Иужь- ІуэхухэмкІэ и министрым и гугъу ищІащ.

КъБР-м и ТхакІуэхэм я ехыжа тхакІуэхэм дакъи- лэт, УФ-м ЮстицэмкІэ и зэгухьэныгъэм иджыбла- къэк з яхуэщыгъуащ къы- министерствэм и Управленэм мылъку къегъэщІы-

ТхакІуэхэм я зэгухьэны-

НыбжьыщІэхэр яущий

Ди къэралым и унафэщіхэм дапщэ- гъэлэжьыным, зыхэт гупым хэзагъэу, щи гулъытэшхуэ ират хэкум щІэблэ зэпІэзэрыту, шыІэныгъэ яхэлъу псэуным узыншэ къигъэтэджэным. Абы хеубы- къыхураджащ. дэ школакіуэхэм папщіэ дэнэкіи щіэхщІэхыурэ къыщызэрагъэпэщ, гъэсэныгъэ мыхьэнэ зиlэ lуэхугъуэхэр. «Уры- щыхъумэнырщ, ахэр зэзыхьэлlэхэм я сейм и сабийхэр-2021» акцэри хохьэ шІэблэм профилактикэ лэжьыгъэ зэрыдрагъэкіуэкі іэмалхэм.

А АКЦЭМ ипкъ иткІэ МВД-м КъБР-м щиІэ ІэнатІэм къулыкъу щезыхьэкІхэр наркотикхэр зегъэкІуэным кІэлъыплъым иджыблагъэ яхуэзащ Бабугент жылэм и оперуполномоченнэ нэхъыжь, полицэм кадетхэр щрагъаджэу дэт школ-интернатым и гъэсэнхэм. «СтІол хъурей» щытыкІэм иту къызэрагъэпэща зэІущІэм щытепсэлъыхьащ ныбжьыщІэхэр дэзыхьэхынкіэ хъуну хьэл мыхъумыщіэхэм, хабзэ́м абыхэм къемызэгъ

Мыпхуэдэ зэхуэзэхэм я мурад нэхъыщхьэр ныбжьыщІэхэр наркотикхэм узыншагъэм леишхуэ зэрырахыжыр, ар я ІэкІэ зэрызэтракъутэр, наркотикым шынагъуэу пкърылъыр, абы узыхуишэнкІэ хъуну бэлыхьхэр къагурыгъэІуэнырщ, - жиlащ МВД-м КъБР-м щиlэ Управленэу и подполковник Давыдовэ Иринэ. - А Іуэху мыхъумыщІэм пыщІа хъуа дэтхэнэри уголовнэ жэуапым зэрырашалІэр хьэкъыу япхыкІын хуейщ ныбжьыщІэхэм.

ТАМБИЙ Линэ.

Бгырыс щІалэр къэралпсо зэпеуэм щытокІуэ

гъэ къыщызэрагъэпэщащ курыт щіэны- егугъуу зыхуигъэхьэзырат. гъэрэ Іэщіагъэрэ щрагъэгъуэт колледжхэм, техникумхэм я студентхэр зыхэта зэу Борис хыхьащ зэхьэзэхүэм. Щіалэ къэралпсо зэпеуэ. Абы къыщапщытащ жыджэрым, творческэ зэчий зыбгъэдэапхуэдэ курыт еджапіэхэм Іэщіагъэрэ **щіэныгъэрэ щызэзыгъэгъуэт щіалэгъуа** Къыхэзгъэщыну сыхуейт а зэпеуэм хэтыну лэм ябгъэдэлъ зэфіэкіхэмрэ іэзагъымрэ.

ДИ РЕСПУБЛИКЭМ щыщ студентхэри жыджэру хэтащ урысейпсо зэхьэзэхуэм. Хэтам и мызакъуэу, абы шытекІуахэми халъытащ. Апхуэдэу, Промышленность псын- щу финал ныкъуэм нэсащ цІыхуи 8. А гупми щІэмкІэ колледжу Налшык дэтым и студент пашэ щыхъуащ Борис. Бабочиев Борис пашэ щыхъуащ зэпеуэм и унэтІыныгъэхэм ящыщ зым.

Новгород Ищхъэрэ къалэм иджыбла- къур Иринэ зэрыжи эмк іэ, Борис зэпеуэм хьэм. Абыхэми ар фіым я фіыжу къалъы-

- Зэрытекіуэным теухуа гупсысэхэр и гъуалъым къыхихат «КъэгъэщI!» унэтІыныгъэр. гукъыдэж зыщіахэм я бжыгъэр куэд хъууэ зэрыщытар. Ди еджапІэм и закъуэ апхуэдэ льэју тхыльу 53-рэ икіащ. Псори зэхэту къа- хьэзыра егъэджакіуэхэмрэ унэтіакіуэпщтэмэ, абы хэтащ студент 400-м нэс, - жеІэ щІалэщІэм и егъэджакІуэм. - Абыхэм ящы-

Егъэджэныгъэр егъэфІэкІуа зэрыхъуфыну шыкіэхэм епха и гупсысэхэр къышы-Щалэщор щеджэ колледжым и уна- гъэлъэгъуа и проектым Борис зэпкърыхауэ фэщіым и къуэдзэ, абы и унэтіакіуэ Со- щытепсэлъыхьащ къэпщытакіуэхэм я пащ-

таш икІи зэныкъуэкъу лъэпкъ хэмылъу, Налшык икіа студент щіалэщіэм текіуэны-

гъэр къыхуагъэфэщащ. Фигу къэдгъэкІыжынщи, Бабочиев Борис хуэдэу студентхэм я къэралпсо зэпеуэм щытекІуа ныбжыыщІэхэм иратынущ сом мелуан зырыз, я проектхэм итхэр ирагъэзэщІэну. Ахэр зэпеуэм хуэзыгъэхэмрэ яхуэупсэнущ сом мини 100 - 150-рэ зырызкіэ. Апхуэдэу гулъытэншэ ящіынукъым щіалэгъуалэ зэчиифіэхэр щеджэ ІуэхущІапІэхэри. Абыхэми ахъшэ саугъэткІэ яхуэупсэнущ зэпеуэм и къызэгъэпэщакІуэхэр.

КЪАРДЭН Маритэ.

Адыгэ хэхэсхэм я

Адэжь щіыналъэр игу лъащізм щигъафізу

Адыгэм и дэтхэнэ бын псэ къабзэри дапщэщи хуэнэхъуеиншэщ ди къурш уардэхэм, тафэ хуитышхуэхэм, псы уэрхэм, лъахэрыс ціыхухэм - ХЭКУ псалъэм къызэшінубыдэ псоми. Апхуэдэуш зэрыщытын хуейр лъэпкъым и цІыхуу зызылъытэжхэр. Адэжь щІыналъэр игу лъащіэм щызыгъафіэу, Хэку-анэри псэри зы чысэм илъу къэзылъытэу зи дунейр езыхьэк а хэкупсэхэм я щапхъэщ зи ахърэтыр нэху хъун Абеикъуэ Шухьэиб Мэзан и къуэм и гъащ эр. Кавказ щІыналъэм 1763 гъэм къыщылыду илъэси 101-кlэ eklyэкla зауэм ди лъэпкъым къыхуихьауэ щыта бэлыхьхэмрэ гугъуехьхэмрэ, щыщІэныгъэ инхэмрэ насыпыншагъэшхуэмрэ, леймрэ залымыгъэмрэ я лъзужь куэд зыгъзвахэм ящыща нэхъыжьыфіым и псэр Тхьэм щигъэгуфіыкі нобэ дигу къызэрыдгъэкіыжыр.

ХАМЭЩІЫР псэупіэ зыхуэхъуа тэу щытащ. А гурылъ ІэфІыр зэзыгъэхъулізу нахуапіз япзу зыщыпсэужами, езым жиlэу зэрыщы- нэхъыщхьэу илъагъу хэку-анэмкІэ. Ар икІи гурыlуэгъуэт: «икlута из хъужыркъым», - жиlащ пасэрейм. Тхьэмадэ Іумахуэр щіэх-щіэхыурэ къедгъэблагъэрт «Адыгэ псалъэм» и хьэщІэщым, и гъуэгуанэм иридгъэплъэжмэ, лъэпкъым и зыужьыныгъэм епха и гупсысэхэмрэ гукъеуэхэмрэ дыщіэдэіумэ, тфіэигъузу. И гъащІэм щытепсэлъыхьыжкіэ, и илъэсхэр, щыпсэуа щІыпІэм елъытауэ, ипэрэ иужьу игуэшу щытащ. И гур къызэфІэнэрэ и нэхэм нэпс къафіыщіэкіыу апхуэдэт ар. А дадэм и нэхэм къащІэж нэпсыр зэми къыпщыхъурт нэхъ шыугъэу, гуащІзу, пщтыру щыту, епсэлъылІэми ди гур кърасыкІырт абыхэм. ИтІанэ, адэжь хэкум и куэщІым щигъакІуэ махуэхэм я гугъу щищікіэ, а нэпс дыдэхэр гуфІэ нэпс щабэхэм, къабзэхэм хуэкІуэжырт. Къыздигъэзэжа щІыпІэми лъэпощхьэпо хъыжьхэм. Абейкъуэ Мэзан и адэм куэд щыlууами, «жэм лъакъуэ пхъуитlрэ къуитlрэ иlэти, быным шкіэ иукіыркъым», жыхуаіэрати, и гур куэдрэ зыхуе!ам и псэр къихьэсыжати, Шухьэиб псоми щыгуфіыкіырт, ихъуреягъыр дапщэ- гъэтэджыныр и гурылъу. Адэм и щи и щІэщыгъуэт.

Гугъэмрэ хъуапсэмрэ адэжь хэм сыт щыгъуи фыхуе!э, псом илъэсхэр ирахьэк!ащ. хуэмыдэу ар лъэпкъым, хэкум, анэм епхамэ, - иригъажьэрт абы псалъэмакъыр. зауэм и лъэхъэнэм гузэвэгъуэ щ ар къыщыхъуар) си адэшзэрыс хъуа къэралым щызектуэ хабзэхэмрэ яхузэхуэмыгъакіуэу, зэрахьэ диныр зэрахъумэным тегужьеик арэ къэзызэуа лъэпкъыш--ынуахшеф ев мехухыр и меух гъэм залымыгъэкІэ бэр зэщІрагъэщтэным щыщтэу къэнат абы щыгъуэ бгырысхэр. Нэхъыжьхэм жаlэжу зэрыщытамкlэ, си адэшхуэри абы и къуэшри а щхьэусыгъуэрат хэкум щикар. Хьэжыщ кіуэ щіыкізу лъахэр ябгынащ, я унагъуэхэри я гъусэу. Абы щыгъуэ си адэ Мэзан и ныбжьыр илъэс 13 -

Апхуэдэу адэжь хэкур ІэщІыб адыгэ истамбылакіуэхэм къащіэ- ящіащ Абеикъуэ зэкъуэшитіым. хъуа Шухьэиб адэжь хэкум щып- Хэкужьым Іуэхур щызэтеуІэфІэжа сэўныр и хъуэпсапіэ нэхъыщхьэ хъумэ, къагъэзэжыну я мурадат дыдэрэ гъащіэ джэлэсу къилъы- куэдым, дауи. Арщхьэкіэ абы ежьэу зыри щысакъым: псэун, шхэн, быныр піын хуейтэкъэ? А щіыфа ди лъэпкъэгъухэм ящы- хъуэпсапіэр гу лъащіэм щагъафіэ щами, абы илъэс 50-м нэскіэ зэпытурэ, ар щіэблэм щіэин къыхуагъанэурэ, тамкіэ, зигъэнщіатэкъым фіыуэ илъэсхэр кіуащ. Уэрэдым зэрыщыжыlащи, «лыуэ ятелъыр ямейми, къупщхьэу яІэр Хэкум ейт»..

Йорданием и къалащхьэ Амман 1936 гъэм къыщалъхуащ Шухьэиб. Курыт школыр къиуха нэужь, электроникэмрэ электротехникэмрэ хуеджащ, политикэ Іуэхуми дихьэхащ. Коммунист партым хэтхэм я Іуэху еплъыкіэхэр фіэтэмэмти, Йорданием щызэхэт партым хыхьауэ щытащ. СССР-м а лъэхъэнэм коммунистхэм щатетыгъуэ дахэти, ди къэралым ирахауэ парт литературэ гуэрхэр къы-Іэрыхьэмэ, щэхуу щІиджыкІырт. Совет Союзым, псом хуэмыдэу Кавказым икІыу зыгуэр Иорданием кІуамэ, абы нэхърэ нэхъ хьэщІэ лъапіэ я щіыгум имыхьауи къащыхъурт хэхэсхэм.

ХамэщІ къыщалъхуами, зэрыадыгэр, Къэбэрдейм зэрыщыщыр ящіэжу щіэблэр къагъэхъуащ нэанэдэлъхубзэмкіэ фіэкіа зэи епсэлъакъым, лъэпкъ хабзэмрэ нэмысымрэ я гъащІэ гъуазэу къиущие псалъэм щіэт бынми пасэу къагурыІуащ, хьэрып къэралым щіэинщ, си псэм хуэдэхэ. Фи гур щыпсэуми, зэрылъэпкъ щхьэхуэр, фымыгъэкІуэду фи мурад дахэ- я гур зы махуи щамыгъэтІылъу

Адыгэхэм хуэдэу зи хэкур фІыуэ зылъагъу куэд щымы зу, адыгэп-Урыс-Кавказ сэмрэ адыгэгумрэ адрейхэм емыщхьу жиІэрт Шухьэиб. Абы къызылъэlэсу бэлыхь куэд зыгъэ- къыщыхъурт адыгэхэр, дэнэ щыlэва ди лъэпкъым и нэхъыжьхэм а ми, сытым дежи щалъхуа хэкум, и зэман жыжьэм ябгынат адэжь анэдэлъхубзэр щыхуит, и лъэпщІынальэр. Абеикъуэхэ Ислъэмей къыр щыпсэу щІынальэм хуэпабдыщыщщ. Си адэ Мэзан абы къы- гъэу. Абеикъуэм къызэрилъытэмщалъхуащ. Ліэщіыгъуэ блэкіам и кіэ, Хэкури псэри зы чысэм илъщ, пэщіэдзэ дыдэхэм (нэхъ пасэнкіи хэкури укъэзылъхуа анэри а зы къуэпсымкіэ гум хуэ Абеикъуэ Мухьэмэдрэ абы и лъэпкъ ямыlэу. Абы фlыщlэшхуэ шынэхъыщіэмрэ я унагъуэхэр я яхуищіырт нэхъыжьхэм, лъэпкъ гъусэу хэкум икlащ. Я къэкlуэнумрэ хабзэр, адыгэбзэр фіыгъуэ ину щіэблэм хуахъумэну ліыгъэ къазэрыкъуэкІам папщІэ.

Хьэзабрэ бэлыхь куэдкІэ гъэнщауэ щыта а истамбыл гъуэгужьым ирикІуахэм, шэч хэмылъу, яхэтагъэнкъым Абеикъуэ Шухьэиб хуэдэу адэжь щіыналъэм гур икъузу къыхуемыплъэкlыжа. Адэжь хэкум цІыхум хуиІэ гурыщІэр лъым хэт адэ щІэину къыдалъху къыщІэкІынщ. Шухьэиб и адэшхүэ Абеикъуэ Мухьэмэд быныр ипіащ, хэхэс гъащіэм хигъэуващ, ауэ зэи щигъэгъупщакъым хы адрыщІымкІэ Хэкурэ лъэпкърэ

къызэригъэхъуар Шухьэиб и адэ Мэзани. Абы бынихри: Шэрифэ, Шэхьирэ, Іэдиб, Шыхьбан, Шу-хьэиб, Башир сымэ - псори щІипіыкіащ хэку лъагъуныгъэм, абы и къарум нэхърэ нэхъ лъэщ псэм зэрыхэмылъыр хьэкъ ящищlу. Адэжь хэкум теухуауэ ищіэж псори къигубзыгъыжурэ быным яжриіэжырт адэм. И ныбжьым теухуауэ куэд имылъэгъуами, щіалэціыкіуу хэкур зрагъэбгына Мэзан и гукъэкіыжхэр мащіэтэкъым. Ар тепсэлъыхырт Бахъсэн аузыр Адэжь хэкум теухуауэ ищІэж псогъунапкъэншэу къызэрыпшыхъум, щымахуэм псыр щыщтым деж, абы зэныбжьэгъухэм чын къыщрахуэкІыу зэрыщытам, адэкІэ-мыдэкіэ къыщыкі щхъуантіагъэм хуэдэ адэжь хэкум фіэкіа нэгъуэщі шіыпіэ зэрыщымыіэм, и ціыхухэм хуэдэ зэрыгъуэтыгъуейм... Адэм и дэтхэнэ псалъэри зыпхидзырт ту Иорданием 1972 гъэм и бжьы-хэкупсэ нэсу къэхъу Шухьэиб и хьэм нэкlуат жэнэтыр дунейкlэ гум. Абы къыфlэщlырт Мэзан зи къэзылэжьа, си гур зымыгъэкlуэду гугъу къахуищі Іуащхьэмахуэ къы- къыздэзыхъума Хьэфіыціэ Мухьэ-щіэж псынэ щіыіэр зэнзэныпсу и мэд. Хьэщіэхэр Иорданием щыджийм ежэхыу, акъужь къабзэмкІэ тхьэмбылым щызу бауэу, и адэм зи гугъу ищ чын вур езыми кърихуэкІыу мылгъурыджэм тету... ЩІалэщІэм и щхьэм гупсысэрэ хъуэпсапізу щызэблэжым щізи гъуни яІэтэкъым. ЖиІэжу зэрыщытамкіэ, абдеж и гум къыщыушыпащ Хэкум Іэмал имыІэу къигъэзэн зэрыхуейм епха мурад быдэр. Абы иджы зэрыадыгэр ищ Гэ

- Адэжь щІыналъэм и теплъэр, ар зэи сымылъэгъуами, пщІыхым хэмыкіт, нэгум щіэмыкіт. Ди адэр езыри апхуэдизкіэ щіэхъуэпсырт хэкум къигъэзэжынуи, «лъэс мыгъуэми, сыкІуэжынт», жиІэрт, - игу къигъэкІыжырт Шухьэиб. - Къэбэрдейм щытепсэлъыхькІэ, абы и нэгум ислъагъуэрт зэи зылъэмы-Іэсыжыну фіыгъуэшхуэ гуэрым пэІэщІэ зэрыхъуам къытригъэуа мыхъур хьэлъэм и лъзужьыр. Сэ сыкъэкlуэжыну сызэрыхуейр нахузу къыздимыlыгъми, шэч хэлътэкъым: ар щэхуу абы иригуфіэрт, иригушхуэрт. Хэт ищіэрэ, «силъ зыщіэт гуэр адэжь щіынальэм щеувэхми, ари куэд и уасэщ си дежкіэ», жиіэу піэрэт?.

Адэм и псэм и щытыкІэр зыхэадрейм нэхъ лъэщыжу къыпкънэужь, абы мурад ищІащ икіэ- унагъуэр: я бынхэр унагъуэ щІыпІэкіэ а Іуэхур зэрихуэну - хъужащ, щІэблэхэр къыщІэхъуащ. щіыпіэкіэ а іуэхур зэрихуэну -Шухьэиб и анэ Муслъимэт (ар Наыпхэ япхъут пъэпкъкІэ А щыщт) и гъусэу хэкужьым къэкІуэжыну. Абы хэнейрэ иужь ихьами. къехъулІакъым. Куэд дэмыкІуи Муслъимэт дунейм ехыжащ.

Гуауэм иригъэтІысэхат Шухьэиб, итіани абы къыгурыіуэрт и адэр къызэрыщыгугъа хъуэпсапІэр нахуапІэ ищІын зэрыхуейр. И гур имыгъэкІуэду ар лъыхъуэрт и Іуэхур къыдэзыІыгъыфыну къышыхъухэм. 1972 гъэм и бжьыхьэм А зэманыр игу къыщридзэжкіэ, Шухьэиб и нэпсыр хуэукіэ, псом япэ зи ціэ къриіуэр ады- щіэблэм.

гэхэм ди нэхъыжьыфІ, хэкупсэ нэсу зи дунейр зыхь, ди лъэпкъ газетым и унафэщІу илъэс куэдкІэ лэжьа, Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и

ту Иорданием 1972 гъэм и бжьызэхэт Адыгэ ФІыщІэ Хасэм едгъэблэгъауэ, сэ сыпэрытІысхьа хъуащ Хьэфіыціэ Мухьэмэдрэ СССР-м и къэрал консулу Иордание пащтыхьыгъуэм а лъэхъэнэм шыІамрэ зыпэрыс Іэнэм. «Фи Іуэхухэр дауэ щыт?» - жиІэу Мухьэмэд къызэрызэупщІу жесІащ си адэжьхэм я лъахэм згъэзэжыну илъэси 6 лъандэрэ яужь сызэритыр икІи ар къызэрызэмыхъулІэр. Си тхьэукъудейтэкъым - ар и гумрэ и псэмрэ, и Іэпкълъэпкъым и лъынтхуэ псоми щыгъэбыдауэ хэлъ лъы нальэт абы и дежкіэ. гъэгугъащ зэрыхъукІэ сэбэп къысхуэхъуну. Зэман дэкІри, консулым и деж сраджащ икlи къыз-жаlащ СССР-м сыхуеймэ сыщыпсэуну, сыхуейми піалъэ гуэркіэ сыщыізу Иорданием къэзгъэзэжыну хуитыныгъэ сызэриlэр, -жиlэжырт Шухьэиб. - Сыт хуэдизрэ сежьат сэ а псалъэхэм! Си нэр нэпс шыугъэхэм ягъаплъэртэкъы ми, слъагъу щыІэтэкъым, ауэ си тхьэкІумэм зэхахат куэд лъандэрэ сызэжьэу си гущіэм щызгъэфіа псалъэ іэфіыщэхэр! Сэ нэхърэ нэхъ насыпыфІэ дунейм темыту, си адэ-анэр къэтэджыжауэ къысщы-

гъэхьэзырыжри, апхуэдэ щіыкіэкіэ хэкужьым къэкіуэжащ ШузыщІэ къуэм зы махуэм нэхърэ хьэиб, и унагъуэр и гъусэу. Куэд дэмыкІыу абыхэм псэўпіэ яхуэрыхьэрт гу лъащІэм щигъафІэ и хъуащ Бахъсэн къалэр. Ди щІына-хъуэпсапІэр. Мэзан дунейм ехыжа лъэм щыбэгъуащ Абеикъуэхэ я

зилъытэжу дунейм тетащ Шу-хьэиб. Брат Мурат и усэми зэрыщыжыlayэ, *«Хэкуншэ уи щхьэр ауэ* хъуамэ, Темыт дунейм уэр щхьэкІэ *гупсэхуж».* Зи хэку зыгъуэтыжа нэхъыжьыфІыр, абыкІэ зи гум жьы дихужа хэкупсэр илъэс 86-м иту дунейм ехыжащ иджыблагъэ. «И къупщхьэ хужьхэр Хэкум и щІы ф*lыцlэм»* ирилъхьэжри, и гур псэхужащ абы. Адэжь щІыналъэм Абеикъуэм къыхукъуэкlащ апхуэдэ щилъагъу псори: цlыхухэри, щlыуэпсри, уафэри, щІылъэри - фІыгъуэ мылъытэу зи гум щызыгъафізу щыта Абеикъуэ Шухьэиб и ахърэтыр нэху ухъу. Абы и ужьри быдыххэртэкъым, псалъэхэр щы- ф/эу щыта Абеикъуэ Шухьэиб и зэпимыщэфыр нэхъыбэу. Хэкум ахърэтыр нэху ухъу. Абы и ужьри къызэрик/уэжам щытепсэлъыхь- махуэ Тхьэм яхуищ къыщ/эна

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

тхыдэдж Ершов Виталий ЩэкІуэгъуэм и 26-м и ныбжьыр илъэс 60 ирикъуащ шапсыгъ адыгэхэм къахэкІа пэтми, политикэ Іуэху зэгумыбзхэм я щхьэусыгъуэкІэ и адэм и унэціэр зэрихьэну іэмал зымыгъуэта тхыдэдж-политик Ершов

Виталий.

тхьэмадэ ХьэфІыцІэ Мухьэмэдт. - СССР-м никІа гупышхуэм яхэ-

хъуат а дакъикъэм! Зэман кіэщіым къриубыдэу за-

Сыт хуэдэ гугъуехьи гуауи имы-

ЕРШОВ Виталий Фёдор и къуэр 1961 гъэм щэкІуэгъуэм и 26-м Мэзкуу къыщалъхуащ. 1984 гъэм абы къиухащ Мэзкуу къэрал тхыдэинститутыр; архив 2009 гъэм - Мэзкуу къэрал университетым и тхыдэ факультетыр. Институт нэужьым Виталий армэм дэкІри, СССР-м и Дзэм къулыкъу щищІащ.

1986-1992 гъэхэм Ер-

СССР-м и Архив управленэ нэхъыщхьэм, къэгъухэр адэкіэ - щіэныгъэ нэхъыщхьэ щызрагъэгъуэт еджапІэхэм. Дызэрыт зэманым Виталий Мэзкуу об-

ластым и къэрал университетым Стратегиемрэ аналитикэмкІэ и центрым и унафэщіщ, Гуманитар щіэныгъэхэмкіэ ўры-

1990 гъэхэм щегъэжьауэ, Виталий къэныгъэхэмкІэ урысей академиеми, Гумарал университетми а унэтІыныгъэм елэжьыну къыщызэрагъэпэща щІэныгъэлІ гупхэм. 1996 гъэм Виталий а щІэныгъэ 2001 гъэм - доктор лэжьыгъэ утыку къри-

Ершов Виталий XX лІэщІыгъуэм и Урысей тхыдэмкіэ, псоми я зэхуэдэ тхыдэмкіэ, хэр иіэну дохъуэхъу. дунейм щекІуэкІ мылъку-экономикэ

зэхъуэкІыныгъэхэмкІэ хамэ къэралхэм зэрадекіуэкіыпхъэ зэхущытыкіэхэмкіэ, щіыпіэ-КЪЫЗЫЛЪЫлъэпкъхэм я къўэкІ Іуэху зыіутымкіэ іэщіагъэліщ. Абы и Іэдакъэ къыщіэкіащ щіэныгъэ тхыгъэу 170-м нэс. 2016 гъэм Виталий итха, «Урысей дунеймрэ Кавказ Ищхъэрэм икІа хэхэсхэмрэ XX-XXI лІэщІыгъуэхэм я зэпыщыгъуазэ узыщІ тхыгъэ «Адыгэ псалъэм» къытеддзауэ щытащ. тепсэлъыхьырт Кавказ Ищхъэрэм иІэпхъукІа мухьэжырхэм я псэукіэр хамэ щіыпіэм зэрыщызэтеувам, адыгэ хэхэсхэм я гъащІэр Евро-

Америкэмрэ

шов Виталий щолажьэ Совет Армэм и зэрыщекІуэкІым, иджырей Адыгэ дунейм Къэрал архив нэхъыщхьэм (РГВА), иужькіэ къыщыхъу щіыпіэхъуэжымрэ ди лъэпхэкум къызэрыІэпхъуэж щІыкІэмрэ

пэмрэ

Ершов Виталий ЩІэныгъэхэмкІэ Дунейпсо Адыгэ Академием и академикщ. Ар хохьэ Урысей Правительствэм и нэІэ щІэту ла-жьэ, УФ-м ФинансхэмкІэ и университетым Лъэпкъ шынагъуэншагъэмкІэ и экссей къэрал университетым и профессорщ перт гупым, «Урысей зэкъуэт» партым хэтщ.

КъинэмыщІауэ, Виталий холэжьыхь Урыралым ис тхыдэ щіэныгъэліхэм зэи зи Іуэху сейм политикэ щіэныгъэхэмкіэ и зэгухьэкъамыІэта, Урысей хэхэсхэм я дуней те- ныгъэм, Урысейм Хамэ къэрал ІуэхухэмкІэ тыкіэр, ахэр зыіууэ лъэпощхьэпохэмрэ и министерствэм гуэту лажьэ, Жылагъуэ абыхэм къахуэгъуэтыпхъэ хэкlыпlэхэмрэ зэхущытыкlэхэмкlэ къэхутакlуэ комитеиджын щіидзащ. Ершовыр хэтащ Щіэ- тым. Ершовыр хэтщ Урысейм и тхыдэ-архив лэжьакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и нитар къэрал университетми, Мэзкуу къэ- правленэм (РОИА), Урысейм и дзэ-тхыдэ зэгухьэныгъэм (РВИО), Урысей профессорхэм я зэхуэсым (РПС).

Виталий хэтщ «Вестник МГОУ» журналым къудамэм теухуауэ кандидат диссертацэ, тхыдэмрэ политикэмрэ теухуа и къудамэм

и редколлегием. Адыгэм и тхыдэми, и нобэми жыджэру хуэлажьэ Виталий дяпэкІи ехъулІэныгъэфІ-

ЧЭРИМ Марианнэ

Псалъэзэблэдз

ухыпіэ, и къэухь, и гъунэ. гуэрым къыщхьэщих бахъэ. куэ, щысыс. 20. Зи къуа-4. Лъащхьэзэрытыпіэм и 38. Пщым хуэлажьэу щыта пипліри зэхуэдэ. 21. Ціыхуб-бгъуитіымкіэ хэлъ къупщхьэ пщылі. 40. Щхьэусыгъуэ зым и ліым и шыпхъу. 22. цІыкІухэр. 6. Хьэлэмэт, гъуэзэджэ. 8. Хуэмыху, цІыху зэщІэмыкъуэ, зыкІэлъы-мыплъыж. **10**. ЗыкъызыфІэщІыж,нэгъуэщІ зэзымыпэсу хъу цІыху. 11. ЩІымахуэ щыгъын хуабэ. 13. Іэдэб, мамыр, псалъэмакъыншэ. 15. Ерыскъыпхъэхэр гъущэу илъын папщІэ, къагъэсэбэп щыкъу, кумбыгъэ. 17 Зэлэжьам къит гъавэр. 19. Зыбжанэу зэщІыгъу цІыху. 21. Іэпкълъэпкъым щыщі Іыхьэ. 22. ХьэшІэ къызэрыкІуам шхьэкІэ яукІ Іэш. 24. ГъэзэщІэн хуей Іуэху. 26. Зыгуэрым и лэжьыгъэр дэгъэпсынщІэн мурад. 28. Вагъуэ гуп щхьэхуэ цІэры-Іуэ. 29. Зы гъэкіэ фіэкіа къэмыкІ, зи бзийхэр псыгъуэ къэкІыгъэ лъахъшэ. 30. Ар здэщымыІэм насып щыІэкъым. 32. Пэж дыдэ, шэч, щыуагъэ зыхэмылъ. 33. Зыгуэрым щІэхуэм хуэдиз. 34. Дунейм и къэхъукъащіэ. хъу. 18. Шынагъуэ, щіыіэ **35**. Фэхэр, щэкіхэр зышх хьэ- сыт хуэдэхэм къыхэкіыу *Къулъкъужын Ипщэ къуажэ*.

ЕкІуэкІыу: 2. Зыгуэрым и піаціэ ціыкіунитіэ. 37. Зы- Іэпкълъэпкъыр щыкіэкуагуэркІэ унэр ибгынауэ губзэраубыд пхъэкъур. 46. Упщіэм къыхэщіыкіа щыгъын анэ къалъхуа.

Къехыу: 1. Къабзагъэ, дахагъэ, бжыфІагъэ. 2. ЩІымахуэм бжьэ матэхэр зыщіагъэувэж псэуалъэ. 3. ЦІыху щіагъуэ здэщымыіэ, щыземыкіуэ, къуэгъэнапіэ. 4. Абы ... къимыгъанэу хуэлэжьащ гъащІэщІэм. 5. Зи нэм имылъагъу. 7. Губгъуэм нэхъыбэу зэрыщы-зекІуэу щыта. **9**. Ар зимыІэм зыри иІэкъым. 12. Іуэху лэжьыгъуей, хьэлъэ. 13. Унагъуэ Іэмэпсымэ. 14. ГъэщІэгъўэн дыдэ. 16. Адыгэ цІыхухъуцІэ. 17. Псапэ, Іуэхуфі зыщіэ, сэбэп

Пщыкъуэм и гъуэм ит ціыхухъу. 41. Ма- Бжьэм, хьэдзыгъуэнэм зэфіэр ину шыпіэнкіым деж рызахъумэу яіэ. 24. Атэлыкъыпих лыд ціыкіу. 42. Хьэм къым и гъэсэн. 25. Зэрыхуащі унэ. 44. Уэщым фіэлъ щытыпхъэм тет, щыщіагъэ зимыіэ, икъукіэ фіы. 26 Жырым къыхэщІыкІа гъущІ щыІутелъ. 47. Къуэ куу, къуэ кІапсэ шыхьа. 27. Ма-Ізуэлъауэншэ. 48. Зы адэ- къышхуэ зымыщІ, мыпсыншіэ. 31. Пхъэіэшэ вабдзэм къыгуивыкІыр къызэригъэдзэкІыу абы пкърылъ Іыхьэр. **34**. Къалэхэм, къуажэхэм щыщ Іыхьэ. 36. Арэзыныгъэшхуэ къыуит щытыкІэ. 38. Къэфэкіэ лізужьыгъўэ. ГъэшхэкІ. 42. КъБР-ми КъШР-ми яІэ къуажэ. 43. Мэлым и щІэжьейм ил. 44 Гъэгъа хужь, гъуэжьхэр къудамэ щхьэкІэхэм къыпидзэу илъэс зыбжанэкІэ къэкІ удз лІэужьыгъуэ. 45. Тутын ныкъуэф.

> Зэхэзылъхьар КЪАРДЭН Алимщ.

Мы махуэхэм

Урысыбзэр Африкэ Курытми щаджынущ

Урысыбзэр Іэмал имы Іэу яджын хуей предметхэм щыхабжащ Африкэ Курыт Республикэм и университетхэм. Ар программэхэм хагъэхьэнущ 2022 гъэм къыщыщі эдзауэ.

А КЪЭРАЛЫМ и студентхэм ядж франджыбзэр, испаныбзэр, китаибзэр. Урысыбзэр бакалавриатым и япэ курсым щегъэжьауэ магистратурэм нэсыху ирагъэджынущ. Абы теухуа лэжьыгъэр зэрызэтраухуэну щІыкІэхэмкІэ ЦАР-м цІыхухэм щІэныгъэ егъэгъуэтынымкіэ и министерствэр йопсалъэ Урысейм и зыхуэфащэ ІуэхущІапІэхэм унафэщіхэм. Дызыхуэкіуэ илъэсым и щІышылэм зэјущІэнущ къэралитІым егъэджэныгъэмкІэ я министр-

Курыт еджапІэхэм нэхъ пасэми щату щытащ урысыбзэмкіэ, ауэ ар мыіэмалыншэу къалъытэри, Іуахыжауэ щытащ. 2019 гъэм къыщыщІэдзауэ сабийхэм ар школхэм щрагъащіэ хъужащ, иджы университетхэми щаджынущ.

Израилым и гъунапкъэхэр зэхуещі

Коронавирус зэрыціалэм и лізужьыгъуэщІэ къэунэхуам «омикрон» зыфlащам зыщахъумэн мурадкіэ, Израилым и гъунапкъэхэр къапщытэнур.

хэм икіхэм папщіэ.

ІЭЩІАГЪЭЛІХЭМ зэрыжаlэмкlэ, штаммыщlэр щэкІуэгъуэм и пэщІэдзэм ЮАР-м къыщагъуэтащ, ар зэуэлІахэр иужькІэ къы-Инджылызым, Бельгием, Гонконг, Изра-илым, Италием, Герма-

«ЕдгъэкІуэкІа зи чэзу зэІущІэм къыщытщтащ хамэ къэралхэм щыщ цІыхухэр ди щІыналъэм къызэридмыгъэхьэнур щыдубзыхуа унафэхэр. Ди хэкум къэкІуэну хуит тщІыну закъуэтіакъўэхэри щыіэнущ икіи ІэмалыншагъэкІэ къихьэн хуей апхуэдэхэм я Іуэхум къэрал комиссэр лъэнущ», - щыжаlащ СО-VID-19-м пэщІэтыным къыхузэрагъэпэщауэ щыта

Унафэм икІэщІыпІэкІэ къару игъуэтащ икІи хамэ къэралхэм къикІыж цІыхухэми мардэ ткІийхэр хуагъэуващ - кхъухьлъатэ къэт ысыжып эм деж абыхэм ПЦР-тестхэр щрагъэтынущ икІи піалъэ хэхакіэ карантиным щыІэн хуей хъунущ, иужькІи зэ къапщы тэнущ апхуэдэхэм я узыншагъэр. А псори зэфіэкірэ узыфэр пкърымыту къахута нэужьщ ціыхур и ўнэ екіуэліэжыну хуит щащіы-

Узыфэр зыпкърыкІахэм- ♦1922 гъэм РСФСР-м хырэ мастэ зыхалъхьахэмрэ я . карантиныр махуищкіэщ зэрекІуэкІынур, мыдрейхэм шхьэж и узыншагъэм елъытауэ хэти махуиблкІэ, хэти махуэ 14-кІэ яІыгъынущ. Омикрон штаммым зыщиубгъуа Африкэ къэралхэм къик вжахэрщ псом хуэмыдэу нэхъ зыхуэсакъынур, набдзэгубдзаплъэу Комиссэм 1929 гъэм къалъхуащ УФ-м

зэхуищіащ хамэ къэрал- зэрыжиіэмкіэ, ахэр хьэщіэщ хэхахэм щаіыгъынущ, узыр хуабжьу зэрыцІалэу зэрыщытым къыхэкІыу.

Израилым и премьер-министр Беннет Нафтали къыхигъэщащ къэралыр «къызэрымыкІуэ щытыкІэ» хабзэм иувэнкІэ зэрыхъунур икІи зыхуэфащэ Іэнатіэ псори къыхуриджащ жэщмахуэ ямыГэу лэжьэным

зыхуагъэхьэзырыну. Гъунапкъэр бгъэбыдэпэныр Іуэху къызэрыгуэкІкъым, ауэ Израилым щыпсэу куэдым къызэралъытэмкіэ, COVID-р къыщежьа дыдэм дунейр апхуэдэу зэхуащІамэ, узыфэм зимыубгъуххэнкІи хъунут.

Hobapa пщэдейрэ

́ ЩэкІуэгъуэм и 30, *гъубж*

◆Компьютерхэмрэ абыхэм илъ хъыбархэмрэ хъумэным и дунейпсо махуэщ ♦Унагъуэ псэущхьэхэм я дунейпсо махуэщ

♦Химие Іэщэ къызэрагъэсэбэпам и зэранкіэ хэкіуэдахэр ягу къыщагъэкіыж

♦ 1571 гъэм Къэбэрдей пщы уэлий Идар Темрыкъуэ (Марие и адэр) дунейм ехы-

къызэрагъэпэщащ Шэшэн автономнэ облас-

♦ 1939 гъэм совет-фин зауэм щІидзащ. ♦1925 гъэм къалъхуащ Адыгей обкомым и япэ секретару лэжьа, СССР-м и консул нэхъыщхьэу Болгарием илъэсиблкіэ щыіа Бэрзэдж Нухь

щіыхь зиіэ и дохутыр Жылокъуэ Зинаидэ. **♦1932 гъэм** къалъхуащ

КъШР-м щыщ къулыкъумик, РСФСР-м и цІыхубэ **♦ 1975 гъэм** къалъхуащ хирург, медицинэ щіэныгъэ-

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкІэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ, піалъэ-піалъэкіэрэ уэшх къыщешхынущ. Хуа-бэр махуэм градуси 10 - 12, жэщым градуси 7 - 9 щыхъу-

Дыгъэгъазэм и 1, *бэрэжьей*

♦СПИД узыфэм ебэныным и дунейпсо махуэщ ♦Хоккейм и урысейпсо ма-

правительствэ къызэрагъэ- мэ. ♦ 1933 гъэм Москва Литера-

турэ институт къыщызэlуа-Горький Максим и цІэр зэрехьэ. **♦2001 гъэм** «Урысей зэ-

♦1896 гъэм къалъхуащ совет дзэзешэ цІэрыІуэу щыта, Совет Союзым и Маршал, Совет Союзым пліэ-

нейрэ и ЛІыхъужь, «ТекІуэныгъэ» орденыр тІэунейрэ зрата **Жуков Георгий**. **♦ 1921 гъэм** къалъхуащ ады-

щіэ, япэ класс зиіэ къэрал гэхэм я блэкіар къэхутэчэнджэшэгъу, ЩІДАА-м, жынымрэ джынымкіэ лэ-МАИ-м, МАДЕН-м я акаде- жьыгъэшхуэ зэфіэзыгъэкІа, тхыдэ щІэныгъэхэм я депутату щыта Темыр Умар. доктор, профессор Алексеевэ Евгение.

♦ 1933 гъэм къалъхуащ биохэм я кандидат **Балъкъыз** логие щіэныгъэхэм я доктор, КъБКъМУ-м и профестор, КъБКъМУ-м и профестор сору щыта КІэш Антонинэ. **♦ 1934 гъэм** къалъхуащ уэрэджыlакіуэ, УФ-м щіыхь зиІэ и артисткэ Сосмакъ Валентинэ.

> **♦1938 гъэм** къалъхуащ композитор, АР-м гъуазджэхэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ **Сихъу Рэмэзан**. **♦ 1944 гъэм** къалъхуащ къэрал, жылагъуэ лэжьакІуэ

Джэш ФатІимэ. **♦1964 гъэм** къалъхуащ тхыдэ щІэныгъэхэм я доктор, КъШР-м Гуманитар къэхутэныгъэхэмкіэ и институтым Къэрэшей-Шэрджэсым ис лъэпкъхэм я тхыдэр джынымкІэ и къуда-♦1917 гъэм Тэрч-Дагъыстэн мэм и унафэщI **Уэз ФатІи**-

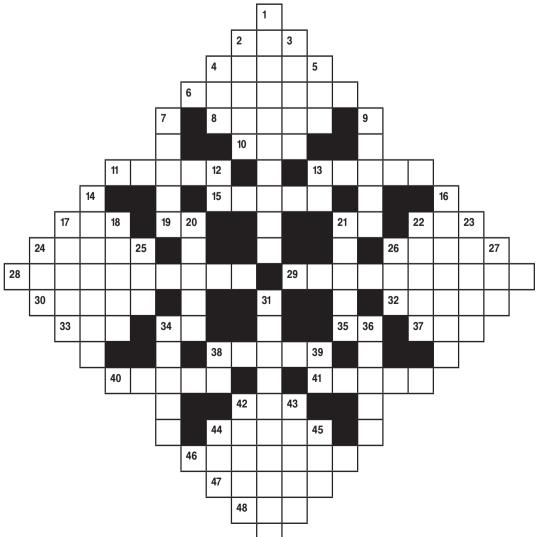
Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайхащ. 1936 гъэм къыщыщІэ- тым зэритымкІэ, Налшык дзауэ абы тхакіуэ ціэрыіуэ пшэр техьэ-текіыу щыщытынущ, піалъэ-піалъэкіэрэ уэшх къыщешхынущ. Хуабэр махуэм градуси 5 - 6, къуэт» партыр къызэрагъэ- жэщым градус 1 - 2 щыхъу-

Зыгъэхьэзырар **ЖЬЭКІЭМЫХЪУ** Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Хэгъэрей бзаджэ дэкІуатэ кІыхьщ.

ANUELE LICANIE

Хъыбар гуапэ

Бахъсэн щІыналъэ

Шэнхабзэ

Спорт

Узэліаліз къоліэлізж

Уримыгушхуэн плъэкlыркъым УФ-м и Сурэтыщіхэм я зэгухьэныгъэм хэт, Сабийхэм эстетикэ гъэсэныгъэ етынымкІэ Къэзанокъуэ Жэбагъы и ціэр зезыхьэ Іуэху-щіапіэмрэ КъБКъУ-м Дизайнымкіэ и колледжымрэ я егъэджакіуэ, пасэрей Іэщіагъэм хуэіэижь Мэзло Руслан и Инстаграм напэкіуэцІым кІэлъыплъхэм зэрадэгуэша хъыбар гуапэхэм - «100 лучших дизайнеров и архитекторов Рос-сии-2021» (Урысей), «Elle» (Франджы) журналхэм я зи чэзу къыдэкІыгъуэхэм и лэжьыгъэхэр зэрытрадзам.

ЖУРНАЛ цІэрыІуэхэм мы лэжьыгъэхэм гу къыщІылъатар цІыхумрэ щІыуэпсымрэ зэран хуэмыхъухэм къыхэщінкіа хьэпшыпхэм мы зэманым щіэупщіэшхуэ яІэщи аращ. КъыжыІапхъэщ, дуней псор зыуфэбгъуа, узыфэ зэмылІэужьыгъуэхэр къызыхэк пластикым къыхэщІыкІахэр куэдым ІэщІыб зэращІыр, ар ягъэкІуэдыжыну зэрыхущІэкъур. Руслан и ІэрыкІхэр телъыджэу къыщІалъытэр къамылым гъэщІэгъуэныщэ куэд къызэрыхищІыкІырщ. Гур хэзыгъахъуэщ «100 лучших дизайнеров и архитекторов России-2021» журналым ихуа сурэтхэр: тхыпхъэ лІэужьыгъуэхэр зыхиухуэна и пасэрей адыгэ арджэнхэмрэ иджырей арт-хьэпшыпхэмрэ къызэрыщхэр (Копенгаген, дуней псом и нэгъуэщІ щІыпІэ куэдым щылажьэ ІуэхущІапІэхэр зэрагъэдэхахэр).

- Урысейм и мызакъуэу, хамэ къэралхэм я дизайнер лъэщ куэдым, цІыхушхуэ зэкІуалІэ шхапІэ нэхъыфіхэр зыгъэщіэращіэхэм садолажьэ, Австралием, Дубай щагъэзащіэ проектышхуэхэм сыхэтщ. гъэпэща ціыху Іэпщіэлъапщіэ ціэ- гъуэу Мэзло Руслан и Іэдакъэ къы-ЦІыхухэр нэхъыбэу зыщІэупщІэр узыншагъэм зэран хуэмыхъу, зыми емыщхь, зыхуэбгъадэ хъун щымы-Іэ хьэпшып гъуэтыгъуейхэрщ, щІэщыгъуэхэрщ икіи лъапіэхэрщ. ной гъуазджэмкіэ и факультетым-Аращ си арт-объектхэм гу къы- рэ. Руслан гъуазджэм зэуэ хэплъезыгъэтар. Хамэ къэралхэм япэу щащ. Абы щытхъурэ пщарэ хуэси лэжьыгъэ щызылъагъу дизай- фащэщ, и Іэдакъэ къыщІэкІа лэнер куэдым садэлэжьэну, я проект- жьыгъэхэмк э ди лъэпкъри ди хэм сыхэтыну зыкъысхуагъазэ, ар- щІыналъэри нэгъуэщІхэм ярегъэщхьэкіэ, зэманыр къызэрызэмэ- ціыхури. щІэкІым къыхэкІыу, псоми сыхунэсыркъым. Гуапэщ мыпхуэдэ арджэнхэм елэжьын зэрыщ идзэ-ІэрыкІхэм къыщі эупщі эхэм кіуэ рэ. Езым щыгъуазэ дызэрищі амкіэ, пэтми къазэрыхэхъуэр, - жеlэ Рус- ар Іуэху къызэрыгуэкІкъым. Хьэплан. - Уигурэ уи псэрэ етауэ уи лэ- шыпыр къызыхищ ык къамылыр жьыгъэм убгъэдэтмэ, шэч хэлъ- гуэл, псыежэх Іуфэхэм къыщокі. къым, абы тебгъэкІуэда къарур зэ- Абы арджэныпхъэхэр езым егъэрымыкіуэдынум, и пщіэри зэригъуэ- хьэзырыж. Япэщіыкіэ къамылыр

дахьэхыу къекіуэкіащ къамыл лізу- итікіэ егъэгъу. Аращи, зы арджэн жьыгъуэхэм ящыщ ІутІанэм (рого- игъэхьэзырыным мазэм щІигъу тоза), дей жыг къудамэщІэхэм, хьэуа- кІуадэ. И плъыфэр зэлъытар ар ІэщІагъэр яІэщІэхужыным нэсауэ хэр удзыфафэщ, адрейхэр гъуэ- щІэщхэм арджэнхэр шыкІэпшы- щІынэкІэ иригъэплъыжащ. Зы псажыпіэ хъунут Мэзлор утыку къыщи- жыыфэщ, хужьыфэ къызыщіэлъа- нэм, пхъэціычым, іэщэхэм я гъусэу лъэкіэ жыпіэмэ, гъуэзэджэщ абы и

пасэрей Іэшіагъэм дезыгъэхьэхар и зыри къащышіыркъым. анэ ФатІимэтщ. Ар адыгэ арджэнхэр щагъэхьэзыр студие къызэзы- къэгъуэгурыкІуэ арджэн лІэужьы- трагъэгъуалъхьэу

рыіуэщ. Иужькіэ щіалэм и Іэщіагъэм щыхигъэхъуащ КъБКъУ-м ДизайнымкІэ и колледжымрэ КъБКъУ-м декоративно-приклад-

Илъэс тющым щигъуащ Мэзлом псы Іуфэхэм, гуэлхэм къыщех, Ижь-ижьыж лъандэрэ адыгэхэр егъэкъабзэ, егъэгъущри, тхьэмахузэм арджэнхэр къыхэщіыкіыным. А къыщыкіа щіыпіэрщ. Нзыныкъуэ-Руслан илъэсих фізкіа мыхъуу джэнхэм илъэс пщіы бжыгъэкіэ хэу, сабий къалъхуагъащіэр, апхуэ- хъунущ апхуэдэ іэщіагъэлі лэжьа-

щіэкіахэм Іэзагъэ ин яхыболъагъуэ. Нэхъапэм а хьэпшыпыр зэрымылъ адыгэ унагъуэ щІагъуэ щыІэтэкъым. Йджы куэдым ящыгъупщэжа арджэнхэри къамылымрэ Іутіанэмрэ къыхэщіыкіа нэгъуэщі хьэпшыпхэри унэр, Іуэхущіа-піэр зэрыбгъэдэхэн лэжьыгъэ гъэщІэгъуэныщэхэщ.

Іэщіагъэм щіэупщіэ зэриіэр къилъытэри, Руслан ядэлажьэу щІидзащ мы Іуэхум дихьэх ныбжьыщІэ-

Нэхъ пасэм унагъуэ ихьэну хъыджэбзым и дыщырыкІыр щигъэхьэзыркІэ, хабзэм тету арджэнищ зэ-Іуищэну и къалэнт, и ІэпэІэсагъэмрэ ар лэжьыгъэм зэрыщымышынэмрэ къигъэлъагъуэу. Ахэр алэрыбгъу папщІэу, нэмэзлыкъыу, пэшгъэдахэу къагъэсэбэпырт.

Мэзлом зэрыжиlэмкlэ, цlыхур дунейм къыщалъхуам къыщыщіэ- тыжынукъым. дзауэ дунейм ехыжыху арджэныр КЪЫДЭГЪУЭГУРЫКІУЭРТ. АДЫГЭ ХЬЭ- лом арджэным цІыхухэр нэгъуэ дэхэри яхэтщ. Нэхъыщхьэращи, ар- блыным ф адзэурэ унэр ирагъэдадэу дунейм ехыжар иужьрей кіуэшхуэ лъэпкъым зэриіэр. Ди лъэпкъ Іэщіагъэу, хьэпшыпу гъуэгуанэм щытрагъэувэжкіэ абы къекІуэкІащ,

гущэрылъ, алэрыбгъу папщІэу къагъэсэбэпу.

- ЦІыхум и Іэпкълъэпкъым зэрызихъуэжым хуэдэу, арджэнми зэхъуэкІыныгъэ гуэрхэр дыболъагъу. Щіымахуэм абы уегъэхуабэ, гъэмахуэм укъегъэщІыІэтыІэ. Ноби лъэпкъым дежкІэ арджэным мыхьэнэшхуэ иІэщ. Псом хуэмыдэу къупщхьэ уз зијэхэм я узыншагъэмкіэ сэбэпышхуэщ. Апхуэдэу, гу зэрыльыстащи, зи Іэпкълъэпкъым сэкъат иІэ сабийхэр арджэн щІыным щыхэзгъэгъуазэкІэ сэбэп яхуохъу, ар щагъэхьэзыркІэ я Іэпхъуамбэ псори зэуэ зэрызэдагъэлажьэм и фІыгъэкІэ, - жеІэ Руслан. - Арджэнхэм я гугъу пщіымэ, япэм ящіу щытам хуэдэхэми зэманым дезгъэкіуу сызэлэжьхэми щіэупщіэ яІэщ. А хьэпшыпыр нэхъапэм зэрагъэхьэзыру щытамрэ иджырей бгъэдыхьэкlэмрэ зэщхьэщокl. Пасэм а Іуэхугъуэм иджы хуэдэу зэманышхуэ трагъэкІуадэртэкъым. Си щхьэкІэ арджэнхэм сигу щахуэзагъэр тхыпхъэ дахэхэмрэ плъыфэхэмрэ хэзухуанэу сыщеліаліэм дежщ. Арджэниті зэщхьу схуэщіыркъым, зэ сщіа лэжьыгъэм къызэрысхутемыгъэзэжым, дэтхэнэми щіэщыгъуагъ гуэр хэслъхьэну сызэрыхущІэкъум къыхэкІыу.

Зи ужь ихьэ Іуэхухэр зэзыгъэхъулюф Руслан и лэжьыгъэхэр зэманзэманкіэрэ утыку щыщигъэлъагъуэкіэ гу лъыботэ абы и зэфіэкіым, ІэпэІэсагъэм зэрыхигъэхъуам. Мэзлом и лэжьыгъэхэр мызэ-мытІэу щигъэлъэгъуащ КъБР-м и Лъэпкъ, Сурэтыщі гъуазджэхэмкіэ музейхэм, Москва, Черкесск къалэхэм, Флоренцием, Дагъыстэн, Шэшэн, Осетие Ищхъэрэ-Алание, Адыгэ, Абхъаз республикэхэм. Абы и Іэдакъэ къыщІэкІа хьэпшыпхэр гъэщІэгъуэнщ, я теплъэкІи удэзыхьэхщ. Языныкъуэхэр укъэзыгъэу-Іэбжьщ, ар щІэщыгъуэ гуэрхэм зэпымыууэ я лъыхъуакіуэ Іэпщіэлъапщі́ эщи. Егъэлеиныгъэ хэмылъу жыпіэмэ, дэтхэнэ зыри узыіэпызышэщ, гупсысэ куу зыщіэлъщ. А лэжьыгъэхэр я щыхьэтщ ІэпэІэсагъэм, гъуазджэм, дахагъэм кІэ зэрамыІэм.

СэркІэ нэхъыщхьэр си лэжьыгъэхэр зыхуэгъэзахэм къазэрыщыхъурщ. Лъэщапіэм ущіэсу мазэ псокіэ узэліэліа хьэпшыпыр къызэрохъулІам гу щылъумытэжи къохъу. Абы и лъэныкъуэкІэ выстав-утыку къыщипхьэкІэ, уи зэфІэкІми ныкъусаныгъэми нэгъуэщІынэкІэ уоплъыжыф. ЦІыхухэм ахэр зэрафіэгъэщіэгъуэнри куэд и уасэщ, - жеlэ Руслан. - Си лэжьыгъэхэр зыр адрейм емыфіэкімэ, си зэфіэкіым хэзмыгъахъуэу, зызмыужьу къэслъытэнущ. Иужьрей илъэситI-щым си Іэдакъэ къыщІэкІа лэжьыгъэхэр зы къэмынэу зэбграхащ. ЩІэупщІэ зэриІэр гуапэщ, ауэ гъэлъэгъуэныгъэ щысщІкІэ хэзгъэхьэну згъуэ-

Лъэпкъ гъуазджэр зыгъэбей Мэз-ІэдакъэщІэкІхэр. Ди напщІэ телъ

Тхыгъэри сурэтхэри ТЕКІУЖЬ Заретэ ейщ.

Пушкиным и лъэхъэнэ

Налшык дэт Лъэпкъ музейм «Пушкиным и бал» зыфіаща Іуэху гъэщіэгъуэн иджыблагъэ щекіуэкіащ.

АБЫ игъусэу къызэрагъэпэща «Мы рождены для вдохновенья...» гъэлъэгъуэныгъэм утыку къыщрахьат сурэтыщі ціэры-Іуэхэу Устиновэ Евгение, Платовэ Анастасие-Виринее, Байрос Марфэ сымэ Пушкиным и гъащІэмрэ и лэжьыгъэмрэ траухуа сурэтхэмрэ графикэ лэжьыгъэхэмрэ.

Лъэпкъ музейм и унафэщІ Накуэ Феликс пшыхьыр къыщызэгуихым Гуэхум и жэрдэмщІакІуэхэм фіьщіэ яхуищіащ, и псалъэми къыхигъэщащ ар зэрыгукъэкІ гъэщІэгъуэныр.

Пушкиным и дунейм ухэзышэр блэкІа лъэхъэпауэ абы щыплъагъу цІыхухэмрэ сурэт гъэщІэгъуэнхэмрэ я закъуэтэкъым, атІэ пэшым къыщыју макъамэ щабэм а псор нэхъ зыхыуигъащІэрт. Арфэмрэ скрипкэмрэ Гэзэу еуащ «Джем» лъащ, Пушкиным и усэхэм гупым хэт Атэлыкъ Аллэрэ Антоновэ Еленэрэ.

XIX ліэщіыгъуэм щыіа фащ. гуфІэгъуэ зэхыхьэхэм куэдкіэ ещхьу екіуэкіа пшыкъызэзыгъэпэщар «Пушкинский дом на Кавхьэныгъэмрэщ.

гъуэн куэд щалъэгъуащ а хъэнэм и фащэкіэ хуэпауэ ліауэ къызолъытэ. Пушки-

«къазэрыхыхьарщ». Пуш- игъэлъапізу, пщіз хэхакиным и ролыр зыгъэнэм и фащэ екјухэмкіэ хуэ- зэщіар Кулиев Къайсын и цІэр зезыхьэ Балъкъэр къэрал драмэ театрым и артист Гогуев Арафатщ.

Балым хэтахэр къэфащ, тхакіуэм, блэкіа ліэщіыгъуэхэм теухуауэ къэпсэкъеджащ, едэІуащ, «Гелиос» гупым хэтхэр къэ-

«Пушкинский дом Кавказе» фондым и унафэщІ Байрос Маринэ зэрыжиІамкІэ, абыхэм хабзэ казе» фондымрэ «Птица яхуэхъуауэ, Пушкиным и счастья» жылагъуэ зэгу- цІэкІэ къызэрагъэпэщ дэтхэнэ Къызэхуэсахэм гъэщіэ- апхуэдэ зэхуэскіэ яухыж.

- Мурад нэхъыщхьэу дипшыхьым, ауэ псом хуэ- Іар цІыхухэм блэкІа зэма мыдэу абыхэм телъыджэ ным и ІэфІыр зыхедгъэящыхъуар щыпсэуа лъэ- щ!энрати, ар къыдэхъу-

хуищІу щытащ, нобэ апхуэдэ лъапІэныгъэ зыхуэфащэ бзылъхугъэ зэкіуж куэд къытхуеблэгъащ,

жијащ Байрос. Гупыж зыщІхэр «Пушкиным и гъусэу» вальс къэфэну Іэмал яІащ.

Байрос Маринэ я фондым къыбгъэдэкІ щіыхь тхылъ яритащ Лъэпкъ музейм и унафэщІ Наку́э Феликсрэ «Птица счастья» жылагъуэ зэгухьэныгъэм и унафэщІ Бойкэ Натальерэ.

Налшык щаубла гъэлъэгъуэныгъэр щІышылэм и гъэлъэгъуэныгъэри 26 хъуху екІуэкІынурэ, адэкІэ къэралым и хэгъэгухэм ягъэІэпхъуэнущ.

> ЩОМАХУЭ Залинэ. Сурэтхэр Къарей Элинэ трихащ.

ІутІыж Борис и гуащІэ мыкІуэщІыр

Іутіыж Борис и гъа- Виктор. - «Телъыджэщ абы щіэмрэ и гуащіэмрэ те- зэфіэкіыў иіар: бээ щіэныухуа тхылъитІ дунейм гъэлІт, драматургт, уса- индивидуальность Б. Утикъыщытехьащ Котляров- кlуэт, тхакlуэт, публицист, жева» зыфlаща тхылъыр хэ Мариерэ Викторрэ я зэдзэкlакіуэт, сурэтыщіт, Щіэныгъэхэмкіэ тхылъ тедзапіэм.

гъэтІылъыгъэхэм хъуа цІыхушхуэщ, - жеІэ зышар Борисщ». тхылъ тедзапіэм и редактор нэхъыщхьэ Котляров Бориса Утижева» и фІэщы

скульпторт, лэжьакІуэт. УФ-м щэнхабзэмкіэ къулыкъу хуэзыщіэхэм ар рым Гуманитар къэхутэщыхь зиіэ и лэжьакіуэ, къахэщырт езым и хъэті ныгъэхэмкіэ и институтым КъБР-м и ціыхубэ тхакіуэ щхьэхуэ сыт хуэдэ Іуэхуми игъэхьэзыращ, щіэныгъэ, Іутіыж Борис Къуней и ехьэліауэ зэриіэжымкіэ. публицистикэ къуэр (1940 - 2008) зи твор- Лъэпкъым и эпос, драмэ, хэр итщ. Апхуэдэуи тхыческэ щІэиныр лъэпкъым лирикэ жанрхэм я лъаб- лъым ихуащ институтым и псэкупсэ, щэнхабзэ дыщэ жьэр зыгъэтІылъар, абы- бадзэуэгъуэм и 15-м ириящыщ хэм лъагъуэ дахэ щыпхы- гъэкіуэкіа зэіущіэм къы-

«Драматургия и театр

гъэу ЩакІуэ Марьянэ зэхигъэува тхылъыр ІыхьитІу зэхэтщ. Япэм хэхуащ Борис и «Іуэдыщэ», «Адэжь лъапсэ» сценарийхэр, «В ожидании чуда» эссер. «Монолог о драматургии и театре... и не только о них», «Этюды о драматургии с грустинкой», «НэгъуэщІынэкІэ деплъмэ: къыхужа-Іахэм тежытІыхыж щІыкІэу», «Сценэр япэу схузэ-Іузыха» тхыгъэхэр. ЕтІуанэ щызэхуэхьэсащ МедхиЛ республикэм и къэрал лэжьакіуэ, щіэныгъэлі, режиссёр, драматург, журналист ціэрыіуэхэм іутіыжым траухуа я ІэдакъэщІэкІхэр.

Тхылъыр дунейм къытехьащ Іутіыж Борис и гъащіэмрэ и гуащіэмрэ къызыфізіуэхухэм зэхуахьэса мылъкукІэ.

Eтlyанэ тхылъми и зэхэлъэкІыр япэм ейм тохуэ, томитІ хъу лэжьыгъэм ешхьуи аращ къыпщызыгъэхъур. «Человек. Писатель. Ученый. Творческая Урысей жылагъуэ академием и Къэбэрдей-Щэнхабзэм Балъкъэр Щэныгъэ центлэжьыгъэ-

> щапсэлъахэр. ИСТЭПАН Залинэ.

Дэфтэрхэр иратыж

КъБР-м и ціыхухэм лъапсэ щаухуэн щіапіэ пщіэншэу етыным теухуа лэжьыгъэр Бахъсэн щІыналъэм нэсу гъэзэщ а щохъу.

КЪАПШТЭМЭ. КъБР-м и Ізташхьэм и унафэкіэ. Бахъсэн шІыналъэм шІапІэ зэрыщратам щыхьэт техъуэ дэфтэрхэр иратыжакіэщ Кыщпэк, Кременчук-Константиновскэ къуажэхэм щыщу бын куэд зиІэ унагъуэхэмрэ унагъуэщІэхэмрэ. Дэфтэрхэр яІэрыхьащ унагъуэ 42-м. Нэхъа-

НАФІЭДЗ Мухьэмэд.

пэјуэкіэ щіы іыхьэ иратащ Ислъэмей дэс унагъуэ 35-м.

Къэбэрдей-Балъкъэрым

футболымкІэ и гуп нэ-

хъыщхьэм щекіуэкі зэпе-

уэм хыхьэ зи чэзу тющірэ

ебгъуанэ джэгугъуэм и

щытекІуам и фІыгъэкІэ

еханэ увыпіэм къикіри,

занщізу епліанэм нэс къы-

зэіущіэхэр зэхэтащ.

«Тэрчым» пашэныгъэр зы і эщі игъ экі ыну?

очкоищ къыхэхъуащ. Джэгугъуэм и етІуанэ ма-

МЫГЪЭРЕЙ зэхьэзэхуэр иухыным зы зэlущlэ къэнэ- хуэм екlуэкlа зэlущlэхэм иужьрей увыпlэхэм къыщижауэ аращ. Иджырей джэтопиплі нэхърэ нэхъ мащіэ гугъуэм щыщу къыхэгъэщыпхъэхэм ящыщщ Нарткъалэ и «Нартым» и текІуэныгъэр. ЗэІущІэ тІощІ- чым» турнир таблицэм па- гъэувыфакъым. рэ бгъум къриубыдэу езым шэныгъэр щиубыдащ. Ауэ и къарукlэ абы къихьа къыхэгъэщыпхъэщ, иужь-(«Шэрэджыр» зэхьэзэхуэм рей джэгугъуэм хыхьэу зэрыхэкІам къыпэкІуэу ху-«Энергетик»-м иригъэкІуэхалъхьа очкоищым и гугъу кІын хуея зэlущіэр зэраумыщІмэ) етіуанэ очкощ гъэіэпхъуар. Тэрчдэсхэм иужьрейр. И унэ щыlэу япэ увыпlэм зыщагъэбыдэ-«нартхэр» 1:1-уэ дэджэгуащ ныр зэхьэлІар прохладнэ-Шэджэм и «Шэрджэсым». «Ислъэмейр», и унэ щрикіуэкіыну зэіущіэм кърикіуэ гъэкІуэкІа зэІущІэм зэры- бжыгъэрщ.

Зэхьэзэхуэм ещанэ увыпІэр къыщызыхьа «Родник»-м гугъущэ зыщридэІэпхъуеящ. Хэгъэрейхэм гъэхьакъым Бабугент. Хэкэнжэдэсхэр 7:3-уэ хагъэ- гъэрейхэм къыхудагъэкla щіащ. «Шэрэджым» дэ- топипліым Псынэдахэ и ко-

джэгун хуея «Эльбрус»-ми мандэм жэуапу иритыжар тly къудейщ.

нащ «Псыгуэнсум». И унэ щыдагъэкІа яхэтакъым. Ап- щыІэу абы «ХьэтІохъущыхуэдэу Лэскэн куейм и къуейм» и гъуэм дигъэк а то-«Урыхур» хэзыгъэщІа «Тэр- пихым хьэщІэхэм зыри па-

> «Спартак-Д»-мрэ Шэджэм ЕтІуанэ и «Шэджэм-2»-м Налшык щекіуэкіа я зэіущіэр зэщхьэщыкІыныгъэ мащІэ иІэу - 3:4-уэ - хьэшІэхэм я текІуэныгъэкІэ иухащ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и гуп нэхъыщдэсхэм «Малка»-м драгъэ- хьэм и тющірэ ебгъуанэ джэгугъуэм хиубыдэу екіуэкіа зэіущіэхэм мыпхуэдэ бжыгъэхэр къарикlуащ: *щэкlуэ*гъуэм и 27-м: «Шэрэдж» (Старэ Шэрэдж) - «Эльбрус» Тырныауз) - 0:3, «Ислъэмей» (Ислъэмей) - «Кэнжэ» (Кэнжэ) - **7**:**3**, «**Нарт**» (Нарткъалэ)

- «**Шэджэс**» (Шэджэм) ъудейщ. 1:1; *щэкlуэгъуэм и 28-м:* Етlуанэ) - **3:4**. Хьэтlохъущыкъуейдэсхэр «**ЛогоВАЗ**» (Бабугент) -«Родник» (Псынэдахэ)

«Псыгуэнсу» (Псыгуэнсу) -«ХьэтІохъущыкъуей» (ХьэтІохъущыкъуей) - **6:0**, «Спартак-Д» (Налшык) «Шэджэм-2» (Шэджэм

«**Урыху**» (Урыху)

ЖЫЛАСЭ Замир.

«**Тэрч**» (Тэрч) Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкіэ и гуп нэхъыщхьэм

зэхьэзэхуэр зэрыщекІуэкІыр						
Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1. «Тэрч» 2. «Энергетик» 3. «Родник» 4. «Ислъэмей» 5. «Урыху» 6. «Кэнжэ 7. «Шэджэм-2» 8. «Псыгуэнсу» 9. «ЛогоВАЗ» 10. «Шэрджэс» 11. «Малка» 12. «Спартак-Д» 13. «Эльбрус» 14. «Хьэтlохъущыкъуей» 15. «Шэрэдж» 16. «Нарт»	28 27 29 29 29 29 29 29 29 29 29 28 27 29 29 29	23 19 17 16 15 13 11 11 9 5 5 2 1	434 256454724532 2	1 1 6 10 8 8 10 11 12 11 15 14 19 21 25 26	112-25 118-25 118-47 110-76 78-55 74-58 78-77 62-56 75-77 60-78 69-75 64-60 55-109 39-105 36-109 43-159	73 72 61 53 53 51 49 44 43 40 35 31 20 18 8 5

УнафэщІ-редактор ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэ

Редколлегием хэтхэр:

Жыласэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэ), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ Изэ.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ,

Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82;

секретариатым - 42-22-66. КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкIэ-42-57-59; шэнхабзэмкIэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53,

42-22-89; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм -42-75-78, 42-63-64.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

шыткъым. Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Гэныгъэхэмк Гэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарь Къаншокъуэ Эллэ, корректорхэу Елмэс ФатІимэ (3, 4-нэ нап.) Щоджэн Иннэ (1, 2-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Дол Маринэ, Щомахуэ Марианнэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ. Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м,

щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ. Индексыр П 5894 • Тираж 1.849 • Заказ №2658